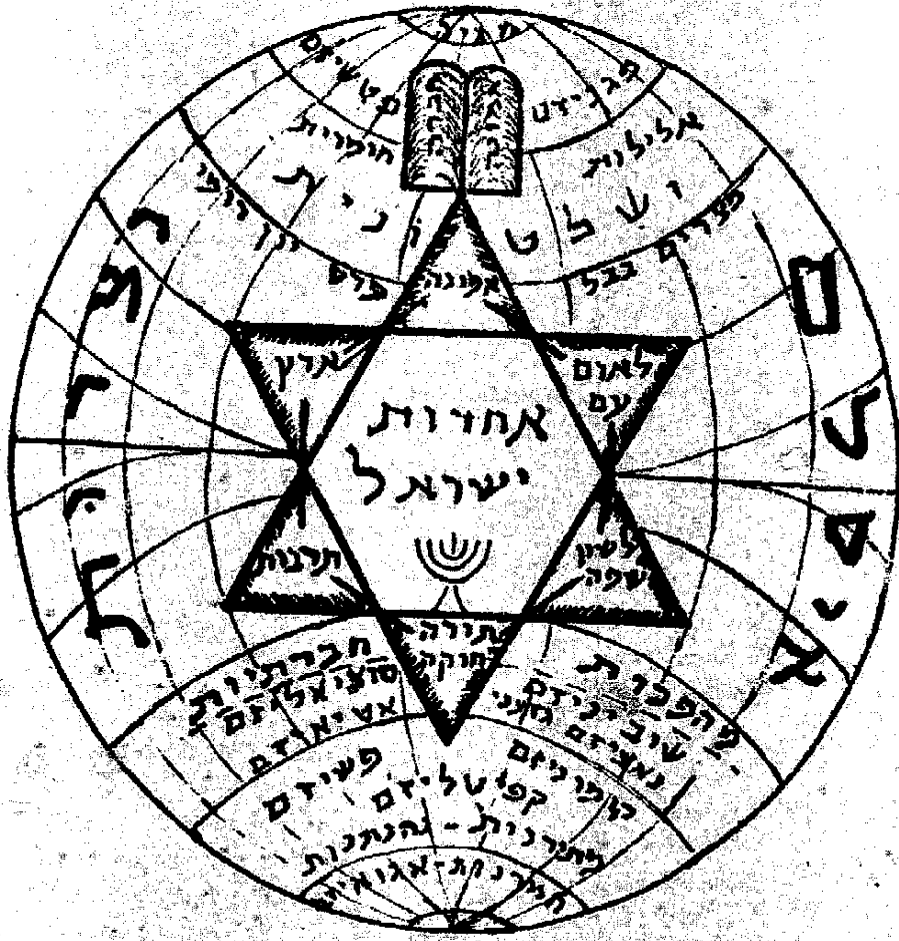


נהדרות נהודים



זהשפעות סביבתיות

מבא לאוסף מאמרים וטיכומים הנוכחי

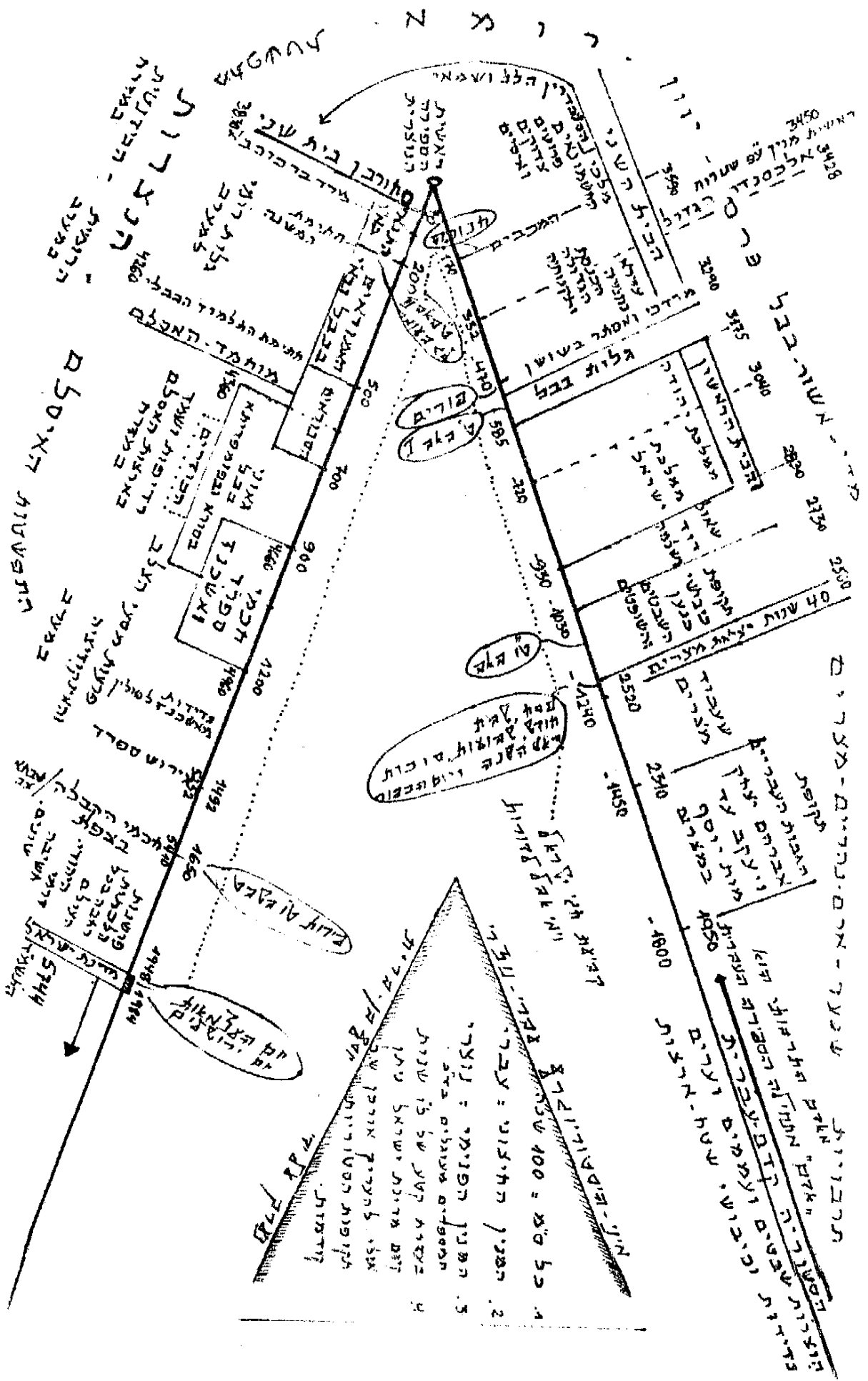
1. בחוברתנו הקודמת סיכמנו קודם קיץ בנושא "אחדות ישראל" ובו הפרקים:
 - א. הסטוריוגרפיה של עם ישראל בגלויות ובתפוצות.
 - ב. היש עדות בישראל?
 - ג. ניגודים בין קבוצות בעם ישראל.
 - ד. שמות משפחה כמזהים נדודים בעבר.
 - ה. יהדות, יהודים והשפעות סביבהיות.הצהרנו כי נעסוק במשך שנה"ל התשמ"ד בפיתוח פרק ה'. ואמנם התקיימו במשך השנה 5 חוגים, שלשה של מורים, שניים של גוננות.
2. בחילה שנה"ל הוצאנו דפדפת צנועה ובה הפניה אל אמצעים אורקוליים קיימים עפ"י פרקים קטלוגיים במרפ"ד. כן מכילה דפדפת זו שלשה שאלונים מכוונים למורה ולתלמיד המחבר (בצבע חלכת) בנושאים: קהילות, גלויות ותפוצות. שבה, חגים ומועדים. קבוצות ופילוגים בעם ישראל.
3. החוברת שלפניך מכילה אוסף של סיכומים, הצעות, רעיונות ושאלות (השאלונים בצבע חלכת) בהם עסקנו השנה. גישתנו הינה כלל-ישראלית.
אנו רואים בהסטוריה העברית - ישראלית - יהודית רצף אחד, מכלול אחד. אנו רואים בתרבות היהודית סיכום התרבות העברית-ישראלית-יהודית לדורותיה. תרבות זו הינה בעלת עקרונות אמונותיים ותברתיים איתנים אשר דתה אלילות על צורותיה, משטרי אימה כפיתיים ואבסולוטיים כתולדה של אלילות זו; ושיטת הכרתיות הסרות אמונה. תוך כדי כך קלטה תרבותנו זו השפעות חיוביות מתרבויות העמים והם ניכרים לאורך כל היצירות הרוחניות היהודיות והיהודיות של גדולינו. מסיבות דידקטיות לא שברתיות ערכנו את האוסף על פי סדר כרונולוגי הספורה ולא עפ"י לוח שנה. לוח שנה זה מכתיב לנו לימוד חגיגות שלא עפ"י סדר קביעתם לאורך דברי ימינו. מכאן אי-סדר לא קטן בתפיסתנו את מהותנו, הויתנו וחיותינו החגיגיות והמסורתיות, אמונתיות כלאומיות.
4. האוסף חמוגש אינו מכיל, כי אם אותם פרקים אשר בהם עסקנו בפועל ומה שסוכם מהם בכח. כחלקו בצורת סיכום, כחלקו בצורת שאלות לפיון עצמי. חסרים בו רעיונות לרוב אשר בוטאו במסגרת ההשכלמות:
המהשות במפות ובגראפים; ציטוטים ומקומות, לא ניתן בכתב להעלות מה שניתן בשיתה ובדיון והחסר הינו הפסד למעיין. כן לא מצורף "ההיסטוריוגרף" = סגילת נחיה הזמנים אשר מוצע להזמין כנפרד.
הדובמאות של פסח, פורים ולג' בעומר הם 4 דפים מרצף של 18, המתחיל מראשית הספירה העברית ומסתיים בימינו אלה. ניתן להזמין את כל הרצף במזכירות מרפ"ד חדרה. נושאים נוספים אשר בתכניתנו לפחת ראה בדף האחרון.
פניות של בודדים וקבוצות יכווננו את פעילותנו, כבעבר, בהעדרות וקדימויות של נושאים.

פרקים מרכזיים בחולדות תרבותו של עם ישראל

קביעות המועדים

- תקופת האבות - אברהם אבינו העברי מעבר אחד-והעמים מעבר השני- מונוטאיזם.
- שעבוד מצרים
- יציאת מצרים ומתן תורה - התגים: פסח, שבועות, סוכות שבת, ר"ה, יוה"כ, ר"ה.
- כיבושי ארץ כנען.
- השופטים והשבתיות - חב: ט"ו באב
- המלוכה המאוחדת - הפצה יהדות לאתיופיה וערב תחת שלמה המלך.
- פילוב לשווי ממלכות - ישראלית - אלילית ויהודית.
- גלות אשור - הנידחים מעשרת השבטים.
- גלות בבל - יהודה בגלויות המזרחיות
- השיבה - בנין בית שני.
- ממלכת פרס - מורחבת מהורו ועד כוש, נסיון השמדה
- עזרא ונחמיה - תקנות הכנסת הגדולה בסיס "התרכות היהודית" כא"י.
- יוון ותרבותה - התחלת מנין השטרות, יופי ופאר, ערום וכה כאליליות.
- הנוקומות החשמונאים - מסיכות אנטי- אליליות
- בית חשמונאים במלוכה - הסחאבות שלטונית ותרבותית כתיקוי לגורמות זרות ליהדות.
- רומי והשתלטותה הפיסית והרוחנית - נסיונות יהודיים למרוד נגד ההגמוניה התרבותית-אלילית.
- תורבן הבית השני - הגלויות המערביות.
- מרד בר כוכבא - נגד הכפיה התרבותית הרומית.
- התנאים - האמוראים והסבוראים - כא"י ובבל.
- הנצרות המדכאה - באירופה.
- האסלם המדכא - בערב, באסיה המערבית, אפריקה הצפונית.
- חכמי בבל, מצרים, ספרד ואשכנז.
- מרכזים יהודיים בבבל, מצרים וספרד בעולם המוסלמי.
- מרכזים יהודיים באשכנז הדרומית (גרמניה, צרפת) והמזרחית (ליטא, פולין, הונגריה)
- התבוללות מאונס ומרצון במרחב הנוצרי והמוסלמי.
- ציפיות משיחיות ומשתי שקר.
- האמנציפציה האירופאית והשפעתה על חפיסת יהודי אירופה.
- חילוניות מול דתיות בתפיסת העמים הנוצריים.
- זרמים יהודיים. חסידים מול מתנגדים באירופה המזרחית
- דור דיעה מול המסורת העתיקה בחימן
- הוגי דעות, אנשי מדע ויהדות במצרים, איטליה וספרד, צרפת וגרמניה.
- עליות לא"י - הציונות האמונתית-עליות מגירושי ספרד, הח"ת"ט הקבלה בצפת
- עליות לא"י - הציונות המדינית של הרצל.
- קום המדינה

יום העצמאות
יום ירושלים



1. כל סביב 100 מטר
2. המבנה החדש = עברו ל-100 מטר
3. המבנה הישן = עברו ל-100 מטר
4. המבנה החדש = עברו ל-100 מטר
5. המבנה הישן = עברו ל-100 מטר

תוכנית המבנה
 המבנה החדש
 המבנה הישן
 המבנה החדש
 המבנה הישן

אחדות ישראל

למען האחדות, אם אמנם חנמים אנו, נזהר בדברינו ונדייק בלשוננו!

א. היש עדות בישראל?

במדינת ישראל חיים זה לצד זה בני עדות שונות: יהודים, שומרוניס, ערבים מוסלמים, ערבים נוצרים, דרוזים, צרקסים ונציגים של עדות שונות/בכנסיות הנוצריות: קטולים, פרוטסטנטים, לוטרנים, קופטים ועוד.
יהודים מגלות מרוקו מתחננים עם יהודים מגלות פולין; יהודים מגלות הימן מתחננים עם יהודים מגלות גרמניה ועוד ועוד.
אלה ואלה הם בני עדת ישראל ולא בני עדות שונות.
דרוזים מישראל, מלבנון ומסוריה מתחננים ביניהם, כי הם בני עדה אחת.
מוסלמים שיעים-בלבנון לא מתחננים עם מוסלמים סוניס ולא עם מוסלמים עלווים כי הם בני עדות שונות.
נוצרים קטולים לא מתחננים עם נוצרים קופטים או נוצרים אבנגליים, כי בני עדות (כנסיות) שונות הם.
נאמר מעתה: יהודי מרוקו, גרנזיה, הונגריה, פרס, הולנד וכו' הם בני גלויות-שונות, או מקהילות שונות.

ב. מי הם יהודי המזרח?

האם המערב (המערב) הוא במזרח? האם ספרד במזרח?
האם רומניה במערב יותר ממרוקו?
האם הימן במזרח? האם רוסיה במערב?
כל ארצות אגן הים התיכון, פרט ללבנון וסוריה, הן מערבה מארץ ישראל (סורקיה בצפון מערב ומצרים בדרום מערב) הימן היא בדרום וגרנזיה בצפון.
ארצות צפון אפריקה היו דורות רבים תחת שלטון והשפעת האסלם.
ארצות אירופה היו דורות רבים תחת שלטון והשפעה נוצרית.
נאמר מעתה: יהודי צפון אפריקה, כמו יהודי פרס ועירק, בוכרה והימן וכו' הם מיהודי האזור (או הגלויות) המוסלמי.
יהודי צרפת, גרמניה, פולין ורוסיה, צכיה, רומניה והונגריה וכו' הם מיהודי האזור (או הגלויות) הנוצרי.

ג. היש לנו מורשת עדות?

מורשת יהודי התפוצות, הגלויות וקהילות השונות היא מורשת ישראל. עקרה בעקרי היהדות האחידים, עם שוני מסויים בסגנון תיצוני.
נאמר מעתה: מורשת ישראל בתפוצותיה, או מורשת קהילות ישראל.

ד. מי הם ספרדים ומי הם אשכנזים?

יהודי הימן אינם ספרדים, כמו שיהודי פרס, עירק, בוכרה וכו' אינם ספרדים.
הם קבלו מאוחר יחסית את נוסח תפילה הספרדי ומסקי הלכה מחכמי ספרד. גם במרוקו היה נוסח תפילה בבלי, לפני בוא גולי ספרד לשם. מי שלא מתפלל עפ"י נוסח ספרד ולא מקיים פסקי הלכה של חכמי ספרד הוא יהודי מכל מקום, אך לא ספרדי, גם אם אבותיו כן התפללו וכן קיימו פסקי הלכה של חכמי ספרד.
יהודי איטליה אינם ספרדים ולא אשכנזים, כי יש להם נוסח תפילה איטליאנו, כמו שבחיימן קיים נוסח תפילה מקורי לא ספרדי והוא נוסח בלדי (מקומי). כך בבוכרה, פרס ועירק, לפני הגעת נוסח ספרד לשם במאות האחרונות וקבלתו.

חלק מיהודי אירופה מוצאם המשפחתי - גיאוגרפי מספרד ומפורטבל. אם קבלו נוסח הפילה סמקורו בצרפת ובקהילות דרום גרמניה ויותר מאוחר בפולין, הם אשכנזים עפ"י נוסח התפילה ופסקי הלכה. אם לא מקיימים הפילה ודינים עפ"י חכמי אשכנז, אינם אשכנזים כי אשכנזי וספרדי אינם גזע, כי אם נוסח הפילה בלבד והלכות אזוריות על פי שיקוליהם של חכמי ההלכה בכל אתר ואתר.

נאמר מעתה: אלה ואלה הם יהודים ויש שמהפללים עפ"י נוסח ספרד, או עפ"י נוסח אשכנז. מקור כל התפילות מארץ ישראל וכאן בסיס ומקור כל הנוסחים.

ה. יהדות צניח ויהדות בבל?

ברית המילה אותה הברית, השבת אותה השבת, החגים אותם החגים, האמונה אותה האמונה, הקידושין אותם הקידושין.

כיהודים-אנשים הם שונים במקצת בהרגליהם החיצוניים. הם הושפעו מן התרבויות הזרות בתוכן ישנו ובדלו. יהדותם מאחדת אותם.

נאמר מעתה: יהודים מצניח ויהודים מעירק.

ו. נישואי תערובת בתוך עט ישראל?

אם יהודי הגלוי עומדים בסכנת כליה עקב ריבוי נישואי תערובת, הכוונה בנישואים אל לא יהודים, לרוב נוצרים. אם בחור בן הורים מיוצאי לוב מתחתן עם בחורה בת ארורים מיוצאי הונגריה, אלה לא נישואי תערובת! הם נישואים עפ"י דת משה וישראל ויהודים בית בישראל!

נאמר מעתה וכשמחה: בישראל מתחתנים בני יוצאי גליות שונות בלי בעיות!

ז. שורשים במרוקו?

קונסה-קינשה, הכושי האמריקאי גילה כי שרשיו באפריקה. יהודי מרוקו הראשונים באו לגלות זו דרך מצרים וקירינאיקה ודרך היס. אך הם באו כפליטים וכשבויי חרב רומיים מארץ ישראל(התוספו אליהם מאוחר יותר גולי ספרד) כך יהודי ספרד, איטליה, גרמניה הדרומית וצרפת, יוון, רומניה ודרום אירופה, לרוב חיו כעלה נידף בדות.

נאמר מעתה: שרשינו בארץ ישראל ורק בארץ ישראל.

ח. יהודים אורטודוקסיים? קונסרבטיביים? רפורמיים?

זרמים אלה הם זרמים שהתפתחו בנצרות ופילגזה! האם אנו היהודים נקבל מושגים נוצריים?? האם יהודים מגלות נוצרית יכתבו לנו פילוג מבוסס על נצרות?? לא קיים ביהדות מושג של פיצול כזה בכלל. יש מושג של מחסירים ומקילים בהלכה. ויש מושג "ישראל אף שחטא ישראל הוא". לא חשוב איזה סוגי פיתויים הסיטו אותו מדרך קיום מצוות בין אדם לפקדם ובין אדם לחברו!

ונשאל מעתה: למי מאחזו נאצן פילוג נוצרי מבחוץ?

ט. דתיים - חילוניים?

היכן במקורותינו קראנו על מושגים כאלה, שצמחו כאירופה כחקופה הריפורמציה הנוצרית וברוסיה עם המהפכה הבולשביקית? - וכל יש צדיק בארץ, אשר יעשה רק טוב ולא יחסא?? נאמר מעתה: יהודים מאמינים בקיום כל המצוות ויהודים המקילים בחלק מן המצוות.

י. לבוש יהודי מסורתי?

האם יהודי מאה שערים או בני כרך וכו' לובשים לבוש יהודי מסורתי? פרט לסליח, לפיאות הראש והזקן לא קיים לבוש יהודי מסורתי. בגדי הכהונה יכלו לשמש לנו מקור ליצירת לבוש יהודי ישראלי, חגיגי ומקורי. אך בגרזיה לבשו לבוש גרוזיני, במרוקו או בספרד, או בגרמניה או בפולין, או בכוכרה לבשו יהודים בגדי חב הדומים לבגדי עשירי ואבירי האזור. יש השלפונות דרשו לבוש יהודי המבדיל אותם מעמי הארץ הלא יהודיים לגנאי. אך שיהיה ברור: "השטרנימל" למשל הוא היקוי לאבירי פולין ורוסיה צידי השועלים. אין לזה שום קשר למסורת יהודית מקורית, להיפך!

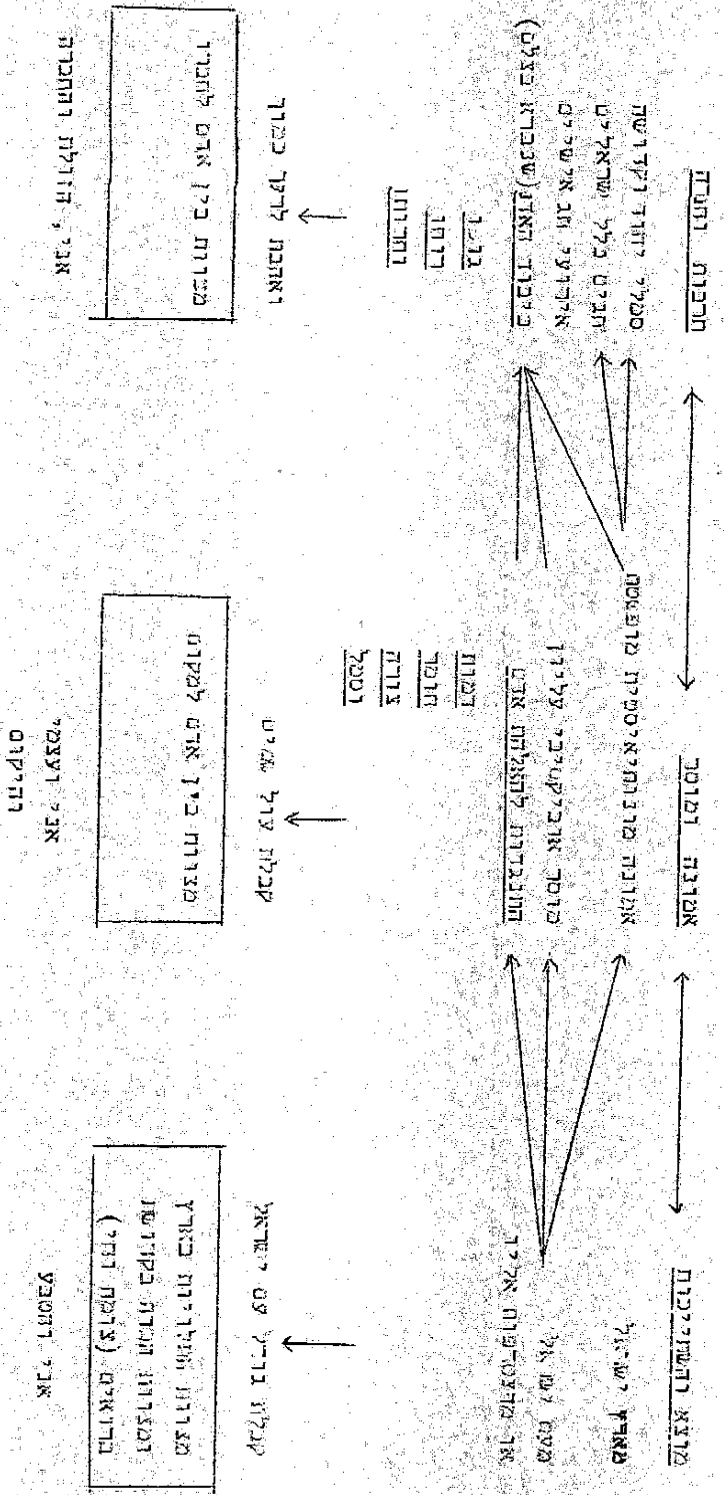
ולסיכום: ואהבת לרעך כמוך, זו החזרה נולה על רגל אחת (עפ"י ר' עקיבא)

המעוניין להגיב יפנה: ליוסף בן בריה. המרכז הפדגוגי חדרה. 38103. טל' 063-26469

סוכני פדגוגי
 לתורה והשכלה ומעוניי

תצטרף לד"ר
 מחק מלא נראה
 כל . חוסר משלן

גורמי סחורה בע"י ישראל



מרכזיותה של יציאת מצרים בתפיסה היהודית

א. עשרת הדברות, שהורידם משה מהר סיני שבעה שבועות אחרי יציאת מצרים ועוד ארבעים יום, פותחות ב"אנוכי ה' אלוקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים". ההדגשה היא על כוחות עליונים (בלשון רבים) בניגוד לאמונה המצרית ולתרבותה כי "אדם אל - פרעה" הוא הכל יכול. משה מיצג את התפיסה העברית של "לא אדם-אל". והוא "האיש משה עני מאוד" ולכן לא הוא הוציא את ישראל מכות עבדים ולא הוא יכתוב להם חרבות ואמונה כרצונו האישי. לכן אף "לא ידעו את קבורתו עד היום הזה", למניעת האלהתו בעתיד.

עקרון כוחות-העל ביקדם. שהם "אחד" בהיותם רבים, הוא הרעיון העקרי המיוחד שוב ושוב לתרבות הישראלית ב"שמע ישראל...!". עקרון זה הוא אשר יש ללמדו ולשננו שוב ושוב, הוא הכחוב "מזוזות ביתיך ובשעריך" והוא אשר יש לקשרו "אות על ירך ולטוטפות בין עיניך". יציאת מצרים על-אנושית זו ותורת ישראל על עקרונותיה הכלל-אנושית, הם בסיס התרבות העברית-ישראלית-יהודית.

עבודה: כמה פעמים מוזכרת יציאת מצרים בתורה, בנביאים ובכתובים, בהפילות ימי חול, שבת ומועד?

ב. שלש הדברות הבאות נחננו לבטל את התרבויות החמריות-האליליות של עמי הקדם: "תרבויות-העל" של המרחב הכשדי-כבלי, של ארץ הפרעונים, הפטלים והפירמידות ושל תרבות עמי ארץ כנען ואיי הים אשר קרבנות אדם, ילדים ובתולות כביכול מפייסים כוחות אליליים שונים.

ג. כל שש הדברות האחרות קובעות כללים בסיסיים לתרבות אנושית אישית וחדתית (יש שחושבים היום, כי "הומאניות" מקורה דוקא אצל עמי הנצרות והמערב אשר הוכיחו את ההיפך בכל דורות גלותנו). בניס-הורים, אדם ורכושו שלו, אדם עם נתיניו, אדם עם שכניו ואנשי סביבתו, אדם ורכוש הזולת, כבוד לזולת וכבוד לרגש של הזולת, הם מאבני היסוד של שש הדברות שבין אדם לרעה. אפילו לא תתמודד כלבך ושירות של זולתך הוא צו חברתי-פסיכולוגי-מקורי וראשוני. כל אלה כנגד מעשי ארץ מצרים ומעשי ארץ כנען "התרבותיים" מסביב.

ד. כל הדברות גם יחד הרוחים על הלוותה. אמרו חז"ל: "אל תקרי קרות כי אם קרות על הלוותה" ^{היא} השתעבדות^{היא} בחירה חפשיה לעקרונות ולאידאליים מאפשרת חרות משעבוד עמים זרים. זהו המטר לעניות דעתי ועליו ראוי לתת את הדעת בחיפושנו אחר "גורמים מאחדים". חרות הפייסית של עם ישראל לדורותיו קשור קשר כל-ינתק לחרותו הרוחנית-תרבותית.

אחדות ישראל - יהדות, יהודים והשפעות סביבתיות

ספת ויציאת מצרים על פי היסטוריוגרף עברי

1. מבוא: תיאור זמנים (קנוניזציה או סינקרוניזציה) בין המקורות העבריים (הורה, נביאים וכתובים), בין המפרשים היהודיים והמסורות ובין החוקרים הארכיולוגיים וההיסטוריונים השונים.

בהקופת ההשכלה האירופאית, במאות ה-17 וה-18 לספה"נ, נוצרה דרך מחשבה שהינה אופיינית למשכילים נוצריים רבים, החל מאותה תקופה. עקב גילויים מדעיים (בעצם צריך לאמר: גילויים של מדענים או אנשי מדע) התגלו סתירות ואי התאמות בין המדע לבין תפיסת הכנסיה הנוצרית. על כן פתרו משכילים את הכעיה בכך שהסכימו שישנן שתי אמיתות: אחת תיאולוגית ואחת מדעית. על פי דרך מחשבה זו, האמונה התיאולוגית עומדת ברשות עצמה, ללא צורך להיות מוכחת על ידי המדע. גם משכילים יהודיים נתפסו לגישה זו באירופה הנוצרית ויישמו גישה זו לגבי היהדות. הם הפרידו בין דת ואמונה ומקורותיה, לבין המדע וממצאיה או מסקנותיה. הם הושפעו בעצם מסקולסטיקה נוצרית קלסית. תפיסה זו, לדעתי, אינה ישימה ביהדות, אשר זו גמישה יותר, סקולסטית פחות, בעלת כוון חשיבה מופשט יותר. אחרת הכורא כוללת בתוכה כל האמיתות הממשיות; אין להפריד ביניהן, אלא יש לעמול ולגלות את ה"אחד" בתוכו כולן בלומות. "הנחתן לאדם דעת" העניק מחמתו לאנוש, כך שהמדע הוא תלק מיעודו של האדם החושב, שנברא לכך בצלם אלוקים (בתפיסה המופשטת ולא המוחשית). גם האדם החוקר יכול לטעות, יש להוציא מסקנות "מדעיות", אשר מאחר יותר מוכחות כמוסעות על ידי ממצאים חדשים שלא היו ברשות המדענים הקודמים. אנשי מדע גם הם מניחים הנחות המבוססות על דיעותיהם האישיות ואותן הם סורחים להוכיח בהוכחות "הגיוניות" (שלהם), או בממצאים ממשיים אשר דורשים לעתים פענוח ופירושו, או אף בקרה וביקורת על אמיתותם. כמו כל אדם, מפרשי המקרא בסכו את פרשנותם על חשיבה אנושית של עצמם, או של קודמיהם. גם פרשני הכתובים העבריים הושפעו בדורותיהם מדרכי חשיבה של פילוסופים זרים, הסטוריונים זרים ונקל לעמוד על כך. מכאן שניתן, בצירוף נכון של המקורות היהודיים, המפרשים השונים ופרשנותם השונה וממצאי החוקרים הארכיולוגיים ורושמי ההסטוריה להגיע אל הסברים נכונים יותר, אמין יותר ומשכנעים יותר מאשר הדבר היה אפשרי לפני מאה שנה ויותר.

מתי הייתה יציאת מצרים?

פרשני התורה המסורתיים חשבו את הדורות והגיעו למסקנה, כי יציאת מצרים המתוארת בשמות, בפרשות בא-בשלח וכך מסעות בני ישראל במדבר סיני עד הגיעם לערבות מואב בתום ארבעים שנה, היו בשנים בתמ"ח/ה' 2448 עד בתפ"ח/ה' 2488, דהיינו 1312 לפנסה"נ עד 1272 לפנסה"נ. התורה עצמה אינה מפרטת לאיזה מן הפרעונים יש להתיחס בפסוק "ויקם מלך חדש על מצרים אשר לא ידע את יוסף" (שמות, א, ח). כן אינה מפרטת איזה פרעה הוא זה, אשר חתח שלטונו יצאו מצרים.

(א)

על פי פרשני התורה

יצויין כאן כי פרשנות יהודית מספרת (יונתן בן עוזיאל מתלמידי יוחנן בן זכאי) על יציאה של 200,000 בני שבט אפרים שלוש שנה לפני יציאה מצרים שלא בראשות משה. על פיו נהרגו כולם על ידי פלשתים ולכן לא הוביל משה את בני ישראל דרך ארץ פלשתים לאתר מכן. (שמות בשלח יג, יז)

תיעוד יהודי זה מעניין גם בהקשר לדעת חוקרים, כי היו שתי כניסות לפחות של שבטי ישראל לכנען, דרך אדום מואב ועמון, בהכדלי זמן של כמה עשרות שנים. הראשונים ללא החקלות עם ממלכות קיימות והאחרונים אחרי הקמת ממלכת מואב והתבצרותה ולכן עקיפתה על ידי בני ישראל חתה משה. על פי יונתן בן עוזיאל היה אם כן הפרש של כ-70 שנה בין יציאה בני אפרים לבין הגיעט של בני ישראל חתה משה אחרי 40 שנה במדבר לערבות מואב. (ראה אטלס כרטא, א מפה 52)

הציון המצוי הראשון והיחידי להמצאות ישראל בארץ כנען נמצא על אסלת נצחון של הפרעה הרביעי והאחרון משושלת י"ט, משנת 1220 לפנסה"נ.

בכתב נצחון זה שוען מרנפתח, כי היכה והשמיד את ישראל עד שלא נשאר לו זרע בצפון הארץ, דרומה מים כנרת. (שם יכלו להיות אז יוצאי מצרים מלפני יהושע!)

הסטוריונים יהודיים ניסו לתאם בין האירועים המתוארים בתנ"ך לבין הממצאים הארכיולוגיים וההסטוריים. מכאן גורסים רוב ההסטוריונים, אלה אשר לא פוסלים יציאת מצרים כמאורע של ממש, כי בני ישראל יצאו ממצרים בראשית מלכות מרנפתח, בשנים 1225 - 1220 לפנסה"נ, או בסוף מלכותו של רעמסס השני, כמה שנים קודם לכן.

(ג)
על פי
הסטוריונים
יהודיים
(בדור האחרון)

חשוב כזה לא לוקח בחשבון 40 שנים במדבר בין היציאה ממצרים לבין הודעה מרנפתח על נצחוננו המוחץ, כנראה מהיסח הדעה, או מתוך אי-התחשבות בתיאורי התורה.

לדעתי, כפי שיתבאר להלן, פגש מרנפתח ב-1220 לפנסה"נ בכנען הצפונית בני שבטים שמיים, אולי אף ישראלים. יש חוקרים המציינים בני יוסף ז.א. אפריה ומנשה ויש שמציינים מבני השפחות אשר ונפתלי ויש, גם אלה וגם אלה אשר יצאו ממצרים ב"תמ"ח, לפני סגירת הגבול על ידי סתי הראשון. יציאה זו לא נכללה "רשמית" בתיאורי התורה, כי היו אלה "דוהקי קץ" (המדרש מזכיר זאת) לא מונהגים ע"י מנהיג מרכזי כמשה, שזה עתה נולד! אך נשחמרה יציאת מצרים קדומה זו בחישובי מפרשים קדמונים על פי רמזים ומסורות שנמסרו בעל פה, אך פרטיהם אבדו בהיותם לא כלולים בתורה הכתובה.

בני אפרים כצאצאים ישירים של יוסף המושל ואף בעלי עמדות בכלכלה מצרים, לא יכלו לשאת ולהבליג, כאשר קם מלך חדש, אשר לא הכיר (לא רצה להכיר) את יוסף ובזכויותיו לשושלת הקודמת ונישל אותם ממעמדם.

לכן יצאו אחרי זמן מה, בראשית השעבוד. יתכן ובעקבות זאת ביצר סתי הראשון את הגבול, גם אם נרשם רק על בריחת "עפירו" בודדים.

באותה עת התנהלו ראשוני פלשתים בחופי סיני ויתכן ואלה השוטים הנזכרים בכתובים מצריים. אליהם החתברו בני אפרים דור אחד מאוחר יותר בתקופה לקואליציה פוליטית וצבאית. יונתן בן עוזיאל שוען שכל בני אפרים של דור זה נקטלו בידי הפלישתים.

מותר להניח שהיו נסיונות קודמים ושונים ליציאה, אשר הצליחו במעט או ביותר. כאמור חוקרים מצאו רמזים לשבטי ישראל בצפון הארץ לפני תקופת כינושי יהושע.

(ד)

תיאום זמנים (בעזרת היסטוריו-גרף)

בין ההורה, מפרשים יהודיים והסטוריונים כללים
יוסף בן בריה

1. בבית בין הבתרים נאמר לאברהם "כי גר יהיה זרעך וגו'... 400 שנה".
אומר הרמב"ן (בראשית ט"ו, יג-יד) "זה מקרא מסודר ושעורו, כי בן יהיה זרעך...
ארבע מאות שנה; ועבדום ועינו אותם וגו'... ואתרי כן יצאו ברכוש גדול". ולא
פורש כמה ימי העבדות והעינוי". ער כאן לשון הרמב"ן.
הרמב"ן מפריד אם כן בין תקופת היות העברים גרים בארץ לא להם הן בכנען והן
במצרים ובין תקופת השעבוד והעינוי לאחר מכן, אשר לא ידועה לו בפירושו. ר'
יעקב כולי אומר במדרשו, כי עקר השעבוד היה פ"ו (86).
מכאן: מלידת יצחק בשנת במ"ח/2048 = 1712 לפנסה"נ ועד בריחת בני אפרים וסגירת
הגבול ע"י סחי הראשון בשנת בתמ"ח/2448 = 1312 לפנסה"נ עברו בדיוק 400 שנה
ו-430 שנה בדיוק מבריית בין הבתרים בשנת בי"ח/2018 = 1742 לפנסה"נ.
באותן השנים, היו זרעו של אברהם, יצחק, יעקב, בניהם ובני בניהם גרים בארץ לא
להם, גרים אך לא משועבדים.
ככתוב: אברהם אמר: גר והושב אנוכי עמכם (בראשית כג' ד). ליצחק נאמר: גור בארץ
הזאת (בראשית כו' ג). ויאמר יעקב אל פרעה ימי שני מגורי שלשים ומאה שנה
ולא השיבו אחי ימי שני חיי אבותי בימי מגוריהם. (בראשית מז' ט)
אלא אף כך: ממות אברהם אבינו בשנת ב'קכ"ג/2123 = 1637 לפנסה"נ + 400 שנה של
חיי יצחק, יעקב ובניו ובני בניו היו גרים ומשועבדים עד שנת בתקכ"ג/2523 =
1237 לפנסה"נ שאז היתה יציאת מצרים של התורה, לפי חישובי ולפי דעתי.
לשמות יב, מ"א אומר איבן עזרא בין יחר חשבונותיו.... ידענו כי חשבון מושב
בני ישראל תלוי בקץ אברהם; אך אינו מפורש זאת כדרכו.
על פי חישוב זה יצחק, זרעו של אברהם, היה לגר ממות אביו בלבד (שהוכר בכנען
כנשיא אלקים) ומקץ 400 שנה ממותו מגיעים אנו לשנת 1237 לפנסה"נ. שנה זו
הינה מן השנים האחרונות של פרעה רעמסס השני, המשעבד הגדול וכוונה פיתום
ורעמסס, עפ"י המחקר הארכיולוגי-הסטורי כללי, לפי אטלס סיימס נספר חג ומועד-
ס. אברמסקי.
עפ"י רוב מפרשי ההורה טבע פרעה בים עם חילו. עפ"י פירוש "זקנים בעלי תוספות"
היה פרעה היחיד שלא טבע בים, לראות את מלכותו של אלוקי ישראל (שמות-יד, כח'
בענין "לא נשאר בהם עד אחד") לפי זה חזר רעמסס השני אחרי מפלתו לבירתו, המשיך
עוד למלוך, אך בקול ענות חלושה, עד 1225 לפנסה"נ, דהיינו עוד כ-12 שנה,
(המתאית לסיכוסו טינט לניף-מצרים העתיקה תולדות א"י-יונתנו אהרונני; תולדות
עם ישראל-אברהם מלמסעם ישראל-וורמברנו: תורת) עז סוף מלכותו.
להלן אָתָן רשימה נוספת המתיחסת למנינים של 430, 400 ו-210 שנים.
ועתה לפרעוניה אשר שיעבדו את בני ישראל ועינו אותם (על פי חישובי ודעתי).
ניקט מלך חדש על מצרים אשר לא ידע את יוסף. הינו רעמסס הראשון אשר מלך
(עפ"י מצרים העתיקה-טיים לייף הוצ. מעריב) מ-1320 לפנסה"נ-1311 לפנסה"נ.
הוא מיסד השושלת הי"ט אשר ביטל את זכר קודמחה וכלכלחה
בזכות יוסף, וחרכותם של מלכי תקופת אל עמארגה (ואולי גם כאן אפשר לראות
השפעת העברים במהפך האמונותי כאל-אחד, אותו ניסה להנחיל למצריים פרעה
אמנתותב הרביעי, הוא אחנאתון).

החת השושלת הי"ח, במשך כ-210 שנים ותחת 11 מלכים היר כני ישראל גרים בארץ גושן, אך לא עבדים.

ראשית שלטונו של רעמסס א' חל בדין 210 שנים לאחר מינוי יוסף משנה לפרעה (כנראה תחמוס או תחותימס א'. גם יעקב יורד מצרימה בזמנו) רעמסס ראשון זה ניסה להכחיד זכר ישראל בהשמדת "כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו" אחרי שלא הצליח להכריח את המילדות העבריות להרגם על האבניים (שמות א, ח עד כ', יא) הוא גם זה אשר שעבד את בני ישראל בעבודת פרך, בבניה ערי המסכנות במצרים התחחונה, קרוב לארץ גושן, את פתום (פ-אחס) ואת רעמסס (פ-ד-עמסס).

על פי הישועי נולד משה בשנה ב'חמ"ב $2442/2 = 1221$ לפנסה"נ, שנתיים אחרי מלך רעמסס א' וגזירתו; חושש בתיבת גומא ואומץ על יד בת פרעה רעמסס א'. עקב אנושיותה נקראה במסורהנו בתיה. באשר לכתוב "ויהי בימים ההם ויגדל משה ויצא אל אחיו", היה זה כבר בתקופה מלכותו של סתי הראשון, אחיה של בתיה כה פרעה. לא יפלא איפה, שסתי זה, בן רעמסס כמו בתיה, ראה במשה מתחרה מסוכן ולכן רצה לנצל מקרה "פעוט" כהריגת משגית מצרי ולהסל את משה מתחרה (שמות, ב, יא). ראה גם מדרשים בענין האצטגוניים המצריים שניבאו גדלוהו של משה. משה היה אז כבן 23.

לכן "ויברח משה מפני פרעה וישב בארץ מדין" (שם ב, טו).

על סתי א' זה נאמר (שמות ב, כג) יוחר מאוחר "ויהי בימים הרבים ההם וימת מלך מצרים ויאנחו בני ישראל מן העבודה ויזעקו...".

אחרי מותו של סתי הראשון, אומר ה' למשה "מתו כל האנשים המבקשים את נפשך ויקח את אשתו ואת בניו וירכבם על התמור וישב ארצה מצרים" (שם ד, יט-כ), לבצע שליחות ה' שנגלה לו בסנה.

יורשו של סתי א', רעמסס השני, נחשב לאחד המלכים הבונים הקדחתניים ביותר אשר בניינו המפוארים הם לא רק פתום ורעמסס בדלתא, קרוב לגושן, אלא אף במצרים העילית. זה עתה נודע על גילוי קברים מתקופתו ומצפים לתגליות. לכן היה זקוק ביותר ל"עפירו" העבדים העבריים; לכן תגובותיו הגסות לפניות משה ואהרון לשלשה ימי חופשה "לעבוד את ה' אלוקינו במדבר"; לכן הכבדה על העפירו ולכן התמרמרות השוטרים העבריים נגד משה ואהרון (שמות ה, ב-כג).

לרעמסס השני היחה בעיה צבאית מדינית עם התחיים בצפון ונצחון עפ"י עדותו נחשב לפשרה בעיני ההיסטוריונים, בשנה 1270 לפסה"נ. יש הסטוריונים שפניתיים שזו היתה ההודמנות למשה כמנהיג להוציא את בני ישראל ממצרים, אך נראה לי, כי קדחתנות הבניה גברה דוקא עקב נצחון-פטרחה (מפלה?) זו של רעמסס ב' מחוץ לארצו. וכמובן שהבניה דרשה את שעבודם של ה"עפירו" ביתר שאת.

עשרת המכות המתוארות בתורה תואמות את ההדררות הפנימית במצרים שחלה לקראת סוף שלטונו של רעמסס השני, אשר שלטונו הלך ונחלש מן השנים 1250 והלאה. זו תקופת המכות עד לשנת 1237/1240 לפנסה"נ, 2524-2520 לספירה העברית.

יש הרואים בשנת 1250 לפנסה"נ זמן מתאים ליציאת מצרים ויש המאחרים לשנים 1225-1220 לפנסה"נ.

לדעתי יצא מנפתח להפש את העברים, לנקוט את מפלת אביו, אשר כמובן לא מוזכרת אצל המצרים, אך בני ישראל היו במדבר סיני וכמסעו דרך ארץ פלישתים וברוך הים הגיע לדרום דכנרת, שם לחם נגד בני ישראל וניצח אותם כהתפארותו באסטלה הידועה ולא השאיר להם זרע. (ואולי זו התפארות שוא?). יתכן והיו אלה מבני השבטים העבריים "שדחקו את הקץ". יתכן ואלה הם שהוזכרו ע"י יהונתן בן עוזיאל, כי נקטלו ע"י הפלישתים. במרוצות הדורות של מסורות בעל פה התחלפו רק מקצת מן הפרטים והדיוקים.

תוספת לחישובים של מועד יציאת מצרים עפ"י מקורות מסורתיים-יהודיים
 - על אלוש' אחי ד"ר א. טכנ' גאון בנ"מ - 97 ימות

לקטע ד'

1. על פי הנאמר על ידי הרמב"ן בברית בין הבתרים "כי גר יהיה זרעך 490 שנה" ואחר כך "ועבדום ועינו אותם" יש להודו ולהבהיר כי תקופת השעבוד במצרים ארכה כ-80 שנה שהם שני דורות. דור יוצאי מצרים שמתו כולם במדבר במשך ארבעים השנים, הוא דור שלישי, דור כובשי כנען הוא הדור הרביעי עליהם נאמר בברית בין הבתרים "ודור רביעי ישובון הנה". עפ"י הרמב"ן יש להתייחס לסיפא של העניין בסדר הבא: "ועבדום ועינו אותם....". "ואח"כ יצאו ברכוש גדול... ודור רביעי ישובון הנה.

2. לבעיית מועד יציאת מצרים עפ"י מלכים א' ו.א

מכל מלמדי השכלה ותודתי למר בן ציון אריאלי מהדדה, ספרן במרפ"ד אשר הציע פתרון מעניין:

תהכין יציאת מצרים מוקדמת של חלק מבני אפרים כבר מיד אחרי משה ודומה וזה היה אמנם 480 שנה לפני בנין מקדש שלמה.

ע"י דברי הימים א' פרק ז', כ-כט

"ובני אפרים שותלה ובורד בנו ותחת בנו ואלעדה בנו ותחת בנו. וזבד בנו ועזר ואלעדו והרגום אנשי גת הנולדים בארץ, כי ירדו לקחה את מקניהם. ויתאבל אפרים אביהם ימים רבים ויבאו אחיו לנחמו... וכו'.

פרופ' חרטום מוסקין: שמות אלה לא הובאו בספר במדבר וכנראה הם שמוח בני אפרים או בני בניו. "והרגום אנשי גת... כנראה את עזר ואת אלעד. נרמז כאן מאורע בלתי ידוע לנו ממקור אחר.

עפ"י פרוש "ימי קדם"... ועכ"פ היה מעשה זה בעת שהיו במצרים ואפרים היה חי עדיין וזה כדעת חז"ל שיצאו ממצרים קודם זמן יצ"מ.

ואוסוף אנוכי: אם נשתמש בנוסחתו של יונתן בן עוזיאל ל"ומושב בני ישראל אשר ישבו במצרים שלשים שנה וארבע מאות שנה":

שלשים שנה = תלמיז שמיטין שהם מאתיים ועשר שנים,

הרי מוח יוסף ויציאת קצת מבני אפרים לאחר מוחו היתה 210 שנים בדיוק לפני יציאת מצרים של ישראל עם משה ז- 480 שנה לפני בנין בית המקדש של שלמה.

כן לא נצטרך לשער כי יש סירוס בבחוב במלכים א' ו, א.

כן מתאים הסבר זה לדברי יונתן בן עוזיאל בקשר ל "ולא נתם אלקים דרך ארץ פלשתים" וכו'... כאזכור בני אפרים "שקטלון פלשתין" לפני כן, ל" שנים = ל" שמיטין.

סימוכין נוספים לפרשת בני אפרים ראה גם תהילים ע"ח, פסוק ט': "בני אפרים נושקי דומי קשת הפכו ביום קרב"

ופרושי "מצודת דוד", רש"י ופרופ' חרטום שמזכירים את האמור בדברי הימים על יציאת מצרים מוקדמת כנ"ל.

סימנים ארכיולוגיים ברורים מעידים על הרס הערים הכנעניות בשנים 1190/1200 לפנה"נ בערך.

מכאן שבני ישראל יצאו מצרים בשנים בתק"כ-ד/2520-2524 = 1240-1236 לפנסה"נ ושהו בסני 40 שנים והחלו לכבוש את ארץ כנען עם יהושע החל משנה בתקס"ד/2564 = 1196 לפנסה"נ.

יציאת מצרים זו תואמה כאמור הישוב עפ"י המסורה של 400 שנים ממות אברהם אבינו; בקירוב 430 ממות שרה, אָם יצחק (בהפרש של כמה שנים), 210 שנים ממות יוסף וכדיוק יתר מחניטתו וקבורתו שנה יותר מאוחר. הפרש שנים מועט מאפשר לכלול את השנים בהם הוכחה מצרים ב-10 המכות והשעבוד הוקל אז בודאי לא בקצט.

ל-210 שנים נסיף גם שלשה דורות של מעונים ומשועבדים בתוכם דור המדבר, ודור רביע נכנס לארץ. במכילתא מוזכר רש"ו שנים. ממות יוסף ועד 2524 = 1236 לפנסה"נ יוצאים בדיוק חופפה לבעיית מועד יציאת מצרים עפ"י מלכים א' . 215 שנה!

מקור כרונוולוגי יהודי (מלכים א, ו, א) מזכיר יציאת מצרים 480 שנה לפני בנין הבית הראשון ע"י שלמה המלך. תישובי מדאה שאז מת יוסף במצרים ואני מוכרח להניח שגם כאן יש סירוס בכתובים וצריך להיות במקום "לצאת בני ישראל ממצרים" ויהי בשמונים שנה וארבע מאות שנה לבני ישראל כארץ מצרים (ממותו של יוסף היו לחסרי זכויות, גרים ממש!)... ויבן הבית לה' (970 + 480 = 1450 לפנסה"נ).

יציאת בני אפרים ל שנים לפני יציאת מצרים העקריית, עפ"י יונתן בן עוזיאל

אם נקדים את יציאתם של בני אפרים בל' שנים לחישובי על יציאת מצרים העקריית, נגיע לשנה 1270/1266 לפנסה"נ.

מועד זה הוא משבר צבאי מדיני של רעמסס ב', אחרי קרב קדש עם החיתים והפשרה המדינית על חלוקת כנען לאזורי השפעה חתית ומצרית. על כן יתכנו "יציאות" ממצרים גם בל'חמ"ח - 1312 לפנסה"נ, עת חילוף שלטון מרעמסס הראשון לסתי הראשון;

גם ב "בתע"ד = 1286 לפנסה"נ (עפ"י דעת מעט מסוררת יהודיות - ראה הישובי א. עקביא סדר זמנים לספר שמות עמוד קנ"ג) שזו ראשית תקופת שלטונו של רעמסס השני ויחכן ונוצלו חילופי שלטון כאלה עם תולדותיהם ההתחלתיים; וכך ב-1266 לפנסה"נ, עת מבוכה בשלטונו אך הסר הפשרות בד"כ של רעמסס השני. עד למכות שהונחתו על ממלכתו ושלטונו כמתואר בתורה, עברו מעתה עוד כעשרים וחמש שנים (בערך 1240 לפנסה"נ) ואז הגיעה שעתם של בני ישראל לצאת ביד רמה, על פי ה' ביד משה.

גם הישוב מרעמסס א' 1320 לפנסה"נ + פ"ן שנדת שעבוד עפ"י ר' י. כולי מביא אותנו לשנת 1234 לפנסה"נ.

סיכום: על פי "תיאום זמנים" בין ההסטוריה המצרית הכללית לבין תאורי התורה ומפרשים יהודיים שונים, נראה לי ניתוח "לוח זמנים" הבא כסביר בהחלט:

תיאום זמנים (בלעז: קורליזציה, קונויזציה, סינכרוניזציה = תזמור)

בני ישראל עפ"י התורה ומסורות (מפרשים) שונות	עפ"י הסטוריונים שונים תיאור אירועים פוליטיים כלליים	עפ"י הסטוריונים שונים מלכי מצרים שושלת יט
<p>עברו 210 שנים ממינוי יוסף למסנה לפדעה תחתים.</p> <p>"ויקם מלך חדש... אשר לא ידע את יוסף ויאמר...הבה נחטמה...פן ירבה ונוסף גט הוא על שונאינו ונלחם בנו וללה מן הארץ.. ויבן ערי מסכנות לפרעה את פיתום ואת רעמסס.. כל הבן הילוד היאודה תשליכוהו.. מן המים משיחיה... ותקרא שמו משה.</p>	<p>מיסר שושלת י"ט</p> <p>בניית מרכז שלטוני חדש בצוען היא רעמסס, במקום המרכז הקודם כתבי-נוא אמוך ואחון (חל אל עמאונה) בכרנאך ולוקסור מצרים העליונה</p>	<p>רעמסס א'</p> <p>1312-1320 לפנסה"נ</p>
<p>בתמ"ח- יציאת מצרים עפ"י 400 שנה מלידת יצחק. ו-430 שנה מברית בין הבהרים. בני יוסף יוצאים כ-70 שנה לפני יציאת מצרים המרכזית ועוברים דרך אדום לאזור שכם.</p> <p>בתע"ד? יציאת מצרים, בני יוסף יוצאים כ-40 שנה לפני יציאת מצרים המרכזית?</p> <p>משה גדל ויוצא אל אחיו. משה בורח למדין</p> <p>"וימת מלך מצרים ויאנהו בני ישראל מן העבודה ויזעקו וידע ה'."</p>	<p>סוגר את גבול ארץ גושן על ידי הקמת מצודות שמירה</p> <p>בריחת עבדים. תנועת שוטים מן המדבר בגבולות הפלישתים נוחתים בחופי סיני</p> <p>כניסת שבטים שמיים (אפרים) דרך מואב לכנען</p>	<p>סתי א'</p> <p>1292 - 1311 לפנסה"נ</p>
<p>יציאת בני אפרים דרך ארץ פלישתים והריבתם על ידי פלישתים כ-30 שנה לפני יציאת מצרים המרכזית?</p> <p>ה' נגלה למשה בסנה. שליחותו להוציא את בני ישראל ממצרים.</p> <p>משה חוזר למצרים עם אשתו ושני בניו שנולדו במדין.</p> <p>משה ואהרון לפני פרעה. הכבדת לב פרעה והקשחת תנאי העבודה הכפויה.</p> <p>עשר המכות. משא ומתן מתמשך. משה בן 80 שנה. יציאת בני ישראל ביד רמה בהנהגת משה עפ"י תאורי התורה ב- בחקט"ד/2524 = 1236 לפנסה"נ מתן תורה 3 חדשים לאחר מכן.</p> <p>על הזהב. המרגלים. החלטה על 40 שנה במדבר. נסיון לכיבוש הארץ. ישר מסיני צפונה ללא משה עפ"י ה'.</p> <p>תבוסה צבאית לרגלי הררי הנוב ע"י עמלק וכנענים "ויעפילו לעלות אל ראש ההר... ויכנסו ויכתום עד התרמה. (במדבר יד' מד, מה).</p> <p>ואר בטורח</p> <p>בערך ב חקט"ב/2562 = 1198 לפנסה"נ וימת משה עבד ה' בהר הר בן מאה ועשרים שנה. פניסת יהושע לארץ מן המזרה דרך ערבות מוא</p>	<p>1270 לפנסה"נ - מסע מלחמה נגד החיתים</p> <p>בניה קדחתית לפאר את רעמסס דולחא (גושן) ובמצרים העלית</p> <p>פרעמסס-פאתום בדלתה, סבואה ואבוס מבל במצרים העלית</p> <p>מנופתח טוען שהיכה את ישראל והכתיח לו כל זרע</p> <p>יתכן והיחה ברית בינו לבין יושבי כנען נגד ישראל והמאורע הוא המה שמאלי; הוא הוא עבד דרך הים לצפון ופגע בשבטי יוסף בצפון בלי שפגש את בני ישראל שהיו במדבר סיני.</p>	<p>רעמסס ב</p> <p>1225-1292 לפנסה"נ</p> <p>מנופתח</p> <p>1210-1225 בערך</p> <p>יש חלל ברשימת המלכים מסוף מנופתח ועד רעמסס ג'</p> <p>1190 לפנסה"נ</p>

חקרנות שלטון של מלכי שושלת י"ט עפ"י הסטוריונים שונים ויצאת מצרים

המקור	רעמסס 'א'	סתי 'א'	רעמסס 'ב'	מרופתח	יצאות מצרים משוערת
אטלס טיימס	?	1304-1318	1237-1304	1223-1236	-
מצרים העתיקה - טיימס לייף	1311-1320	1290-1311	1223-1290	1200-1223	סמוך לפני 1220
ספר חג ומועד. ש. אברמסקי	?	?	1234-1304	1227-1237	לא מאוחר מ-1270
תולדות א"י - יוחנן אהרונ	?	1290-1302	1224-1290	1214-1224	כימי רעמסס ב'
יהדות וציונות - נ. אררט	-	-	-	-	בערך 1250
אטלס כרטא	-	-	-	-	אחר מפלה רעמסס ב' 1270
תולדות עם ישראל - א. מלמט	-	-	1224-1290	1225-?	סמוך לפני 1220
עם ישראל - וורמברנד - רוה	-	-	1225-1292	1215-1225	בחקופת מרופתח
דברי הימים - דר' י. אלדד	-	-	-	-	ב'תקכ"ד = 1236
"תיאום זמנים" הסטוריוגרפי	* יציאת בני יוסף I 1312 (1) יציאת בני יוסף II 1270 (2) יציאת מצרים עקריח 1236 (3) ראשית ביבושי יהושע 1196 (4)				
עפ"י כל המקורות, המסורתיים					
והכללים					
י. בן ברית.					

דורות

- (1) 1312 יציאת בני יוסף I *
- (2) 1270 יציאת בני יוסף II
- (3) 1236 יציאת מצרים עקריח
- (4) 1196 ראשית ביבושי יהושע

(*) מענין לשים לב, כי שתי יציאות מוקדמות; הנרמזות במסורות מעורפלות חלו בהפשיט:

1. של 12 שנה מראשית השעבוד עד להחלטה בני דוד זה לנסות ולעזוב את הגלות.
 2. כ- 40 שנה מן הראשונה לשניה.
 3. כ- 40 שנה מן השניה לשלישית.
- פעמיים דוד חדש של צעירים באים משבטי יוסף שחקו את הקץ, אך ללא ארגון מרכזי.

4. ואז הופיעו משה ואהרון לפני ישראל ב"פקד פקדתי".... (שמות ב-טז) והשאר ידוע עפ"י התורה.

לדעתי זה מבחיר מה שנאמר לאברהם בברית בין הבחרים... עד דוד רביעי ישובו הנה (בראשית טז, טז) כל החסברים של הפרשנים בענין זה, אנוס מתאימים לכל חשבון, צא ובדוק בעצמך.

מקורות והמפרשים היהודיים

מקורות: תנ"ך: בראשית, שמות, במדבר, מלכים א'.

מפרשים: רש"י - רמב"ן - יהונתן בן עוזיאל, זקנים בעלי תוספות, איבן עזרא, בעל הסורים - מכילתא

- חשבונות הדורות על פי: ר' אברהם זכות (זאקוטי) "ספר היוחסין השלם", תונים הוצאת קונסטנטינא, הרסד (1504 לסה"נ)
- דוד גאנץ "ספר צמת דוד" הוצאת וארשא ה'תרל"ח (1878 לסה"נ)
- א. עקיבא "סדר זמנים לספר בראשית ושמות עפ"י המסורת (2 כרכים) הוצאת יזרעאל - שדברך ה'ש"ח. (1948 לסה"נ)

תודה: למר משה שחור מחבת ציון על השאלת שני הספרים הראשונים ולמר דוד מלמד הכהן על השאלת שני הספרים האחרונים. 9/..

(א) מקורות מפורשים בתנ"ך

- ... ידע חדע כי גר יהיה זרעך... ארבע מאות שנה
 ודור רביעי ישובו הנה
 ומושב בני ישראל אשר ישבו במצרים שלשים שנה וארבע מאות שנה
 ויהי מקץ שלשים שנה וארבע מאות שנה... יצאו כל צבאות ה'
 מארץ מצרים.
 ויהי בשמונים שנה וארבע מאות שנה לצאת בני ישראל ממצרים
 ויבן הבינה לה'.
- (בראשית, טו, יב')
 (בראשית, טו, טז')
 (שמות, יב, מ')
 (שמות, יב, מא')
 (מלכים א', ו, א')

(ב) פרשנויות

ל"גר יהיה זרעך": רש"י וכל המפורשים אחריו, פרט הרמב"ן שחולק על פירושים אלה, הכוונה מלידת יצחק.
 ל"ומושב בני ישראל" וכו' כנ"ל. הכוונה מברית בין הבתרים
 עפ"י ידונתן בן עוזיאל: 30 שנה = תלתיין שמיטיין=210 שנה בנפרד
 מ-400.
 ל"דור" שמה ושברו לנו מש... (בראשית, טו, טז) רוב המפרשים דור=210 שנה.
 עפ"י "המכילתא" מלידת מנשה ואפרים עד יציאת מצרים רש"י שנים = 215:
 ומפני שלוש גפשות (עבריות) היו בגלות "יומם ולילה": רש"י כפול שנים = 430
 ל"כי דור רביעי ישובו הנה" (בראשית ט"ו, ט"ז) כל הירוצי המפורשים לא הבהירו ענין
 זה בכלל! ראה הצעתי בנדון.

(ג) חישובי עפ"י היסטוריוגרף עם המספרים האלה

430 | מברית בין הבתרים עד לראשית שלטונו של סחי א' - יציאת בני ישראל עפ"י פרשנים כתמ"ח
 - סגירת הגבול בין מצרים לסיני
 על פי השערת - יציאת בני יוסף ראשונה ממצרים.

- מלידת יצחק עד התגלותו של ה' למשה בסנה.
 - ממות שרה עד לחקופת עשר המכות לפני יציאת מצרים

400 | מלידת יצחק עד לראשית שלטונו של סחי א' - יציאת בני ישראל עפ"י פרשנים כתמ"ח
 - סגירת הגבול בין מצרים לסיני
 על פי השערת - יציאת בני יוסף ראשונה ממצרים

מעקדת יצחק ומות שרה עד חום 40 שנות בני ישראל במדבר עפ"י פרשנים.
 עפ"י חישובי: ממות אברהם ועד ליציאת מצרים עפ"י "תיאום זמנים" - ב'חקב"ג/ד

210 | מהכרת יוסף כמשנה לפרעה עד "ויקם מלך חדש אשר לא הכיר את יוסף = רעמסס א'
 מירידת יעקב מצרימה עד: ראשית שלטון סחי וסגירת הגבול לסיני.

על פי השערת: יציאת בני יוסף ראשונה ממצרים
 עפ"י פרשנים יציאת מצרים של משה

ממות יעקב עד משה מכה את המצרי ובורח למדין

עפ"י חישובי: ממות יוסף עד לעשר המכות במצרים קרוב ליציאת מצרים. ואם 215-רט"ו,
 הרי זו שנת יציאת מצרים מש. מענין, הלא כז'
 מיציאת מצרים עפ"י "תיאום זמנים" עד ראשית מלכות שאול המלך

עפ"י חישובי: 480 שנה ממות יוסף ועד להקמת בית המקדש הראשון ע"י שלמה המלך.

פירושי לדור רביעי ישובו הנה: א. דור בוימסריה = 210

ב. שלשה דורות מראשית שעבוד מצרים עד כיבוש
 הארץ בימי יהושע עם הדור הרביעי!! - ראה טבלה.

שאלון לעבודה עם היסטוריוגרף

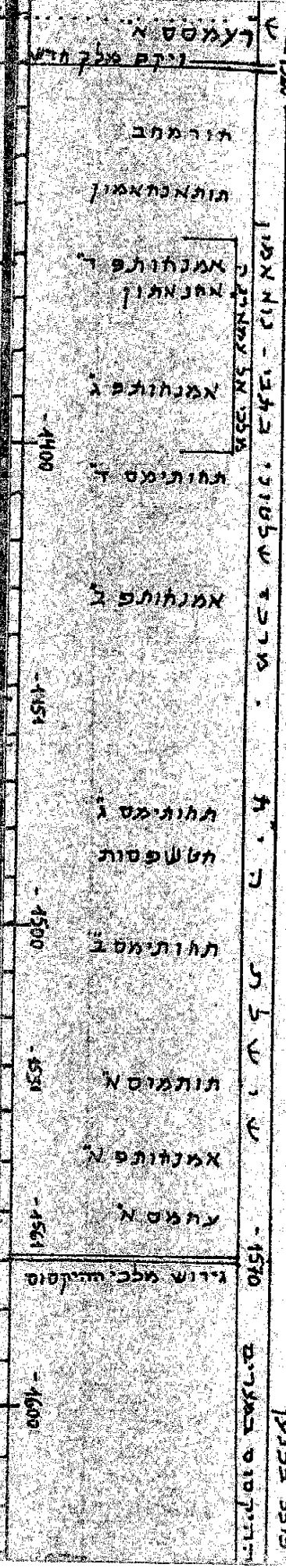
1. בדוק בתורה נן כמה היה אברהם במועד.....
2. בדוק בתורה בה כמה היה שרה במועד.....
3. אברהם נפטר בשנת ב'קכ"ג, הפוך לספרות.....
4. לאברהם נאמר גר יהיה זרעך וכו' 400 שנה.
אם נחשב את שנת מותו כהחילת המנין הזה
לאיזו שנה נגיע בחום 400 השנה? עפ"י הספירה העברית.....
עפ"י הספירה הנוצרית.....
5. מצא את האירוע בתורה, בו נאמרה לאברהם, ובואה זו.....
6. העתק את הפסוק (טו', ג-יד).....
7. מה אומר הרמב"ן על סדרם הפנימי של הפסוקים? העתק.....
8. חשב 400 שנה מלידת יצחק. לאיזו שנה נגיע?.....
9. חשב 430 שנה מברית בין אברהם לביע?.....
10. על פי דעת הרמב"ן נגמרה עד יפה תקופת הגרות ומתחיל השעבוד.
ראה עתה את שנה 400 מפטירת אברהם.. שאלה 4 וחשובתך.
- כמה שנים יעברו מסוף הגרות ועד לסוף השעבוד?.....
11. אם משה היה בן שמונים ביציאת מצרים, באיזו שנה נולד?.....
12. סמן את שנת לידתו בהיסטוריוגרף. כמה שנים עברו
מאז הציון "ויקם מלך חדש על מצרים אשר לא ידע את יוסף".....
13. חשב כמה שנים עברו ממות יוסף עד שקם מלך זה?
חשב כמה שנים עברו ממות יוסף עד ליציאת מצרים?.....
15. עפ"י חכמינו שהו בני ישראל במצרים 210 שנים
יוסף נולד בשנת 2199 לספירה העברית. הוסף 210 שנים.....
16. יוסף הוכתר כמשנה לפרעה בהיותו בן 30. הוסף 210 שנים.....
17. יעקב וביתו באו מצרימה בשנת הרעב השנייה. מהי זה היה.....
18. בן כמה היה אז יוסף.....
19. השוה חשובתך לשאלה 16, עם שנת לידת משה, חשובתך לשאלה 11.
מה אתה מגלה?.....
20. נסה לגלות עוד צירופים של 210.....

← 8

מרכז העיסוקן
בצורה גופנית
והפעולה
העבודה

ריווח כלכלי במצרים
אסעייה כריובש ושליטה מצריים
בכנין עד סויריה

החיות בצפון עד בבל
כילול בכנין
הדיקוסים במצרים



שיראל בגויש

מצרים וסודאן

מצרים וסודאן וסיריה

מצרים וסודאן וסיריה

מצרים וסודאן וסיריה

מצרים וסודאן וסיריה

2440 מצרים וסודאן וסיריה
 2440 מצרים וסודאן וסיריה
 210 מצרים וסודאן וסיריה
 2300 מצרים וסודאן וסיריה
 2230 מצרים וסודאן וסיריה
 2230 מצרים וסודאן וסיריה
 2229 מצרים וסודאן וסיריה
 2199 מצרים וסודאן וסיריה
 2199 מצרים וסודאן וסיריה

← מצרים וסודאן וסיריה

נחייב יציאת מצרים

1. העתק מספר "פני עולם המקרא" עמוד 141 את המפה או מאטלס-כרטיס א, מפה 48. זהו נחייב היציאה של בני ישראל עפ"י מחקרים שנעשו בעשרים השנים האחרונות, עת שלטנו בסיני.
2. סמן את הערים פתם ורעמסס.
3. סמן את המקומות סכות, אתם, מגדל ובעל צפון ואת קדש ברנע.
4. סמן את דרך ארץ פלישתים.
5. סמן את נחייב יציאת מצרים המשוחרר ע"י חוקרים ישראלים בני דורנו. עתה קרא בשמות: בשלח, מראשית הפרשה ועד סוף פרק יד. עקוב אחרי המקומות המוזכרים, אותם סמנת במפתך.
6. נסה למצא (במפה אחרת) את רפידים וקרא פרק יז' כולו.
7. באטלס כרטא מסומן גם הר סיני בדרום סיני. סמן אותו.
8. קרא פרק יט א' עד ו'. כמה זמן עבר מיציאת מצרים, עד בואם להר סיני?
9. צייר נחייב בני ישראל מרפידים להר סיני.
10. עיין בנאמר ובמשורטס באטלס כרטא, כרך א, מפה 52 והשוה עם הנאמר על יציאת בני אפרים לפני מועד "פקד פקדתי".

חגי ישראל וחדשי השנה

1. מהם החגים והמועדים אשר נקבעו בתורה (ויקרא פרק כג') רשום אותם עפ"י סדר החודשים (שמות המספרים הסודרים!) בסדר מלמעלה למטה.
2. הוסף עתה לביד כל שם סדר את שמו העברי והיום, שהינו בעצם בבבל/פרסי.
3. עתה התאם לכל חודש את החודש המקביל בערך, של שנת השמש, עפ"י המקובל במורשת עמי הנצרות באירופה (רשום תמיד ינואר, פברואר, דהיינו שניים לחודש אחד).
4. שים לב שהגים פורים, חנוכה, לג' בעומר, טז בשבט, יום העצמאות, הם חגים שנקבעו מאוחר יותר. האם תוכל להבהיר לעצמך מתי כל חג נקבע ועל ידי מי?
5. רשום לעצמך מה הייתה שנת קבלת מועדי ישראל וכמה שנים עברו מאז ועד היום?

א. בתורה נקבע להדשי השנה מספר סודר (בתודש הראשון, באחד לתודש וכו'). כימי השופטים והבית הראשון התקבלו שמות עבריים לחדשים, כמו חודש זיו ועוד. עזרא הסופר הביא מכבל/פרס שמות פרסיים. מאחר וכל עם ישראל היה באותה גלות, התקבלו השמות הללו. (אולי נחשב הדבר לתרבות "עילית")
כן התקבל הכתב האשורי המרובע, שהחליף את הכתב העברי הקדום.

עתה משתזנו מהרבה גלויות שונות, בעלות שפות שונות, מניני שנים שונים האט לא ראוי למען האחדות לחזור אל שפה אחת, תרבות אחת, מנין שנים אחד? לשפה העברית חזרו, התרבות העברית לא ידועה מספיק, היא אף עוותה בגלויות השונות ע"י בני תרבויות זרות.
ראוי להתרגל מחדש למנין העברי של השנים במקביל לספירת הנצרות.

ב. מאכליט בפסח - הלכה ומנהג - השפעות נכר

לזכר יציאת מצרים והחפזון, נאסר עלינו בישול ואפיה בחמשה מיני דגן, הנקראים "חמץ" וכל המוכן מהם. קטניות ואורז וכן פרות מיובשים אינם חמץ אליבא דכל חכמי ישראל הן עפ"י מנהג ספרד והן עפ"י מנהג אשכנז.
אלא שבארצות אשכנז (צרפת ודרום גרמניה, ארץ הוליונוס) התעוררה בעיה ותוקנה תקנה. זה היה לפני מסעי הצלב ולכן הובאה התקנה לפולין ע"י הבורחים מאשכנז. אביא בנוגע לתקנות אלה ספר "טעמי המנהגים ומקורי הדינים לאשכנזים", מה שלוקט ע"י הרה"ג אברהם יצחק שפירלינג זצ"ל, ש"ב מלבוב.
הסעיפים אשר דנים במנהגי ההחמרה לגבי מאכלים בפסח הם:

אורז ומיני קטניות סעיף תקנו' עמוד רלח

"סעם שנהגו שלא לאכול אורז ומיני קטניות בפסח כגון פולין ועדשים, משום ד'גן מעשה קדירה וקטניות מעשה קדירה ובכמה מקומות עושים מהם קמח. ובזה דומה לה מיני דגן ויאמרו כשם שמתר לבשל אלו כך מתר לבשל ה' מיני דגן ולא ידעו שאלו באים לידי חימוץ, ע"כ גזרו הא אסו הא, שמא יבאו לבשל בקדירה גם מיני דגן. מיהו אט נפל מהם תוך התבשיל, אין אוסרים אותו (ע"י. לכוש סי' תנ"ג סעיף א')."

ענבים יבשים סעיף תקנה' עמוד רלז

בענין ענבים יבשים יש תוספות בקונטרס אחרון המסביר החששות לגבי ציפורן, כרכים, קנמון, ט"א (תה), שום. החששות הן בעניני יבוש ושרייה בשכר. כן יש תוספות בענין האויט יבשים ופירות יבשים אחרים, גם הם בגלל יבוש בתנורי אפיה וזריית קמח או סולת עליהם. כן בענין פלוימין (שזיפים) מפני שנתנים עליהם שכר או מי שעורים.

מאחר ובארצנו התקבצנו בקבוץ גלויות, מתעוררה מדי פעם שאלות, כאשר מתחננים בני גלויות בדם היה נהוג מנהג ספרד עם בני גלויות בהם היה נהוג מנהג אשכנז. נראה לי כי ליקוט תקנות אלה נפרטומן, יביא להעמדתן במקומן ולא יתפלגו בני משפחה אחת, על סמך מנהגים שחשן עבר ואבד באותה גלות, לפני דורות.
התקנות היו מבוססות על פיזור יהודים בכפרים רבים, ללא אפשרות להסביר ולפסוק לכל אחד, בהעדר רבנים וקהילות מאורגנות בישובים אלה ומחשש של אי-הבנה של יהודים לא משכילים מספיק. (עמי הארצות).

היום למען אחדות עם ישראל, ראוי לחזור אל המקורות ולחזקם ולא להתפלג על עבר, אשר נסיבותיו דרשו תקנות מתמירה, סייג להלכה האמיתית.

זו הצעה - אך לא פסק הלכה

הלוא יוארו עיני חכמים ולא יוסיפו לפלג. 13/..
עוד ועוד.

ג. קטעי מחור: "המנהג מהר" - מאת הרב אביגדור אונא

דף לתרבות יהודית מס' 55, אדר א' החשל"ו
המחלקה לתרבות תורנית במשרד החינוך והתרבות

"... יש למנהג כה מחייב, לפעמים מוגבל לגבי מקום, או לגבי קהילה או לגבי עדה; ולפעמים לגבי מי שעזב את מקומו ואח מסגרת קהילתו תלוי כה מחייב זה במידה מרובה במקורו של המנהג עצמו. כפי ששמו מעיד עליו תלוי מנהג בזמן ובמקום, שהרי נוהגים אותו. אבל מה גרם לו שינהגו אותו?....
לפעמים השפיעה הסביבה הלא-יהודית את השפעתה. ואכן כאשר אפשר לגלות ולקבוע בודאות את המקור הזר, או את השיבוש שבמסורת מובן שמוחר לבטל מה שצריך לבטל".
ואסיים: וחרי כאן דובר בתקנות הקשורות לסביבה זרה ונוהגיה בקשר לבישול, אפיה ויבוש מצרכי מזון כחנוררי אפיה.

ד. משהו על מנהגי האומה הישראלית מטה רבנו

"איש" הוא ציון של חשיבות

והאיש משה ענו מאוד (במדבר יב, ג)
גם על אביו נאמר: וילך איש מבית לוי ויקח את בת לוי (שמות ב, א).
כאשר משה עדיין צעיר לימים ובעל חינוך מצרי, "ויהי בימים ההם ויגדל משה ויצא אל אחיו וירא בסבלתם, וירא איש מצרי מכה איש עברי מאחיו.
ויפן כה וכה וירא כי אין איש ויך את המצרי ויטמנהו בחול".
וגם להלן... ויאמר (הרשע) מי שמך לאיש שר ושופט עלינו... וכ' (שמות ב, יא-יד)
האין כאן הדגשה, כיצד ראה משה את השונוך בין המשגיח המצרי לבין העבד העברי?
זהו איש וזהו איש.
ורק אחרי שהאיש המצרי הכה את האיש העברי, היה המכה, שנראה קודם בעל חשיבות, לסתם מצרי ומשה לא החשיבו יותר!
על אף התינוך המצרי המעמדי, היה משה בעל תפיסה עברית מקורית: "כל אדם נברא בצלם!"
והאדם שהוכיח תוסר צלם אלוקי, הוא זה שהפסיד את האנושיות שלו, את הערך שלו,
על אף מריו ותפקידו ולכן "ויך את המצרי" (לא את האיש המצרי) וחוא מתאים להיות
טמון בחול, חסר ערך.
ומה בענין "ויפן כה וכה וירא כי אין איש? האם חשש? האם פחד? אולי.
ראולי הוא חפש אחים לצרה, עברים, שמישהו מהם יהיה "איש" ויעשה מעשה?
ומאחר ולא נמצא כזה, החליט ללמד את אחיו המוכים "שבמקום שאין איש, השתדל אתה להיות איש!"

חג שמח, חג תרוח, חג אביב

שמת וכשר
יוסף מרביץ

כנראה רק בימי רעמסס א' היחה גזירת הבנים היאורה תשליכוהו.
רעמסס א' רצה להפטר מן העברים באופן ביולוגי סופית, להשחמש בגברים הקיימים לעבודה פרך ולמנוע דור חדש של עברים - לעתיד.
העובדה היא, כי גם סתי א' ואחרי רעמסס הוסיפו להשתמש בעבדים עברים לעבודות פרך: מכאן שהגזירה הזו לא התקיימה כי אם מספר מועט של שנים.
בין רעמסס א' לרעמסס ג' כ- 30 שנה.
בין רעמסס א' לעבודה ההנצחה הגדולה במצרים עילית יותר מ- 50 שנה!
רעמסס הראשון לא בנה כי אם ערי מסכנות (מגורים ואגירת מזון) בדלחה, את פאתום ואת רעמסס, שהיום קשה לזהותם.
הם נבנו בלבני סיש ולא באבני גרניט.
הוא לא חפש להנצית את זכרו, שלם רק מספר שנים, כמעט ולא ידוע בארכיולוגיה המצרית.
ראה המונות עבדים מצרים בונים בלבנים.
ראה היאורי התורה על קש לתבן ולבני שיש.
השוה עם הבניה המונומנטלית של רעמסס ב' 50 - 70 שנה יותר מאוחר בלוקסור, אבו סימבל וכו' שזו אינה עבודה לבנים!!
לכן אחרי העלמות רעמסס א' - ביטל כנראה סתי א' וגם רעמסס ב' את המתת הילדים, כי רצו המשך קיום פלוגות עבודה (עבדים - עפירו).
אחרת קשה להבין כיצד יצאו 600,000 רגלי גברים הרי לא היה צריך להיות המשך לעם ישראל עפ"י גזירת הבנים!
היום מנסים במצרים להכתיש קיום פתום ורעמסס וזאת בגלל שאין עתיקות שנשחמרו. תכניתו של רעמסס א' היחה ששנית מחכניות יורשינו סתי ורעמסס ב', אך היא לא הצליחה ולא נאמר לנו על כך מאומה.

המרכז הפדגוגי
לתורה והשומרון הצפוני

שבט התשמ"ד
ינואר 1984

יהדות, יהודים והשפעות סביבתיות

דברים שבקדושה כולל תשמישי קדושה

א. החפיסה העברית, אשר מתולדה הראשון היה אברהם אבינו, התנגדה מאז ומתמיד לפאגאניזם, למאגיה ולאליליות. אברהם הפיץ בעולם, השבוי באמונה בחפצים, בצורות, בשליטים-כביכול-אליים ובאליים מתחרים ביניהם, את האמונה בכת עליון מופשט, אל עליון. מכאן התנגדות שמואל הנביא לרצון העם כמלך על ישראל; מכאן התנגדות נביאי ישראל בימי המקדשים לעולות וזבחים כאשר אלה הרבנו לא כויתור על רכושנות למען רעיון "הכל בא לך מן השמים", כי אם כמתח לאל הזקוק למילוי צרכיו החמריים מידי אדם; היעלים עין ממעשיו הרעים אם ישביעו את דרישותיו התמחיות כביכול; ואשר ניתן לשחרו ולהשיב עזרתו במזון ובמסחה, בקטורת ובבשמים. עקב תפיסה מוטעת זו גם אפשרות להפניית העורף לאל המכזיב בעת צרה וחיפוש אחרי אילי הנכר כתרבויות זרות. אלה קשרו תושבות, רגשיות וחושניות עם עבודת אלוהיהם ויצרו השתעבדות המונים והמונית באמצעות תאורת האדם. היהדות מגנה תפיסה זו ורוצה להעלות את האדם מתפיסת שטניות כאלה אל תפיסה רוחנית-מופשטת. החיים עצמם הם מקודשים, כאשר האדם נברא בצלם. קדושה יש בן ובמעשיו, אם יתכוון במעשיו להתקשר אל מעשי הבריאה וימשיך אותם כחוליה בשרשרת הקיום. מכאן מרכזיות "ואהבת להעך כמוד" בכל מצוות התורה והחיים. מצוות בין אדם למקום הן אמצעים לזיכוך נפש האדם והכרת מעמדו האמיתי והשואת מעמדו-הוא למעמד כל יתר האנשים, כמוהו. הקדושה היא בעצם ההקדשה. הקדושה היא אורה-חונה הנתנית ורגשית-לקדש" הוא "ליחד". מכאן תשמישי קדושה הינם המחשה לרעיון מופשט, סמל לרוחניות; אמצעי ליצירת אורה ורגש חוייתי שהור.

ב. סוגים של דברים שבקדושה ותשמישי קדושה

1. אלה המכילים חוכן מילולי בכתב ואותו יש ללמוד ולדעת!

לוחות הברית.

ספר התורה, נביאים וכתובים.

המגילות המיוחדות לתגים שונים: רות, אסתר, קהלת, שיר השירים, איכה.

חוכן המזוזה וחוכן התפילה, הכתוב בקלף.

המשנה, התלמוד, ספרי הלכה ופסיקה.

סידור התפילה, מתוורים לתגים, ההגדה לפסח.

ספר תהילים וספרי פיוט אחרים, ספרי מוסר ומחשבה, ספרי אגדה.

הכתובה לנישואין.

2. אלה המסמלים תוכן, אותו יש לדעת ולהבין, אחת יש סכנה לחפיסה מאגית-פאטשיסטיית

מנוגדת ליהדות!

שבת, חגים ומועדים.
השופר, אילו של אברהם אבינו.
תפילין וצורת הנחתן.
מזוזה ומקומה בבית.
טלית וציציות
קערת ליל הסדר, מצה ומרור ותוכן פריסת ליל הסדר.
לולב, אתרוג, הדס וערבה, הסוכה והסוכן.
בית הכנסת, צורתו, רהיטיו, מטרותיו השונות, כוונתו לירושלים וארון הקודש.
נר המיד, נרות שבת, נר הבדלה, נרות חנוכה ונר זכרון.
ליץ לקידוש ולהבדלה ולקידושין, בשמים.
החופה, אירוסין וקידושין, כתובה, שכירת הכוס זכר לחורבן, טבעת ונדוניה.
כיסוי ראש לגבר ולאשה.
החגורה הסמלית אצל החסידים.
מקוה השהרה.
קדושת הקבר ביהדות בגלל קדושת האדם בעצמו ואפילו גוויתו.
מנהגי אבל, קריעה וקדיש.

3. נוי והדר לזכרים שבקדושה - עיצוב אמנותי

קישוטי בית הכנסת ודיהוטו - סגנונות.
פאר ארון הקודש, הפרוכת, כיסוי הבימה ועמודי תפילה.
מנורות בהכנס"ס ולוחות הנצחה.
עטיפות לספר התורה מעץ או מצויים יקרים או ממתכות אצילות.
חושן, רימונים, כתר, יד וחגורה לספר תורה.
פמוטים לשבת ותנוכיות.
מפיות לחלות שבת ומפות לשולחן.
כוסות לקידוש, הבדלה ואליהו הנביא.
קופסאות לבשמים ומחזיק נר להבדלה.
קישוטים ונוי בסוכה.
קופסה לאתרוג ונרתיק ללולב.
כסא אליהו הנביא לברית מילה.
מצבות לנפטרים.
חכריכים ו"הקיסל" של הימים הנוראים.
בגדי שבת ומועד לגברים ולנשים באזורי עולם שונים.

4. כלי עשיה ממש

כלי הכתיבה של סופר סחם.
כלי המוהל
כלי השוחט
האביזרים של הברה קדישא.

5. כלי הקשורים במנהגים

6. מנהגי מאכלים מיוחדים לחג ומועד - האחד והשונה - המקור והמסומל:

מאכלי שבת - שלוש סעודות, לחם משנה, הלוח, בשר ודגים וכל מטעמים.
מאכלים מסמלים בראש השנה.
סופגניות ולביבות בחנוכה.
פירות א"י בט"ו בשבט.
אזני המן בפורים.
מאכלי פסח-מצה זמורה, ביצה וזרוע, חרוסת וכרפס.
הצעות ליום העצמאות.
מאכלי חלב בשבועות.
מאכלים באבל על המקדש שנחרב (3 שבועות ו-9 ימים).
צום כסמל.

7. ראוי להזכיר כללים ואיסורים אשר מטרתם לשמור על יהודיות או קדושה של הבריאה-הנבר
כגון: שעטנז, כלאים, שור וחמור, בלי גבר על אשה.

8. וקדושה שאבודה, אך מסומלת גם היום:

המקדש וחלקיו, בגדי הכהונה, הקרבנות ומטרתם הרוחנית והמעשית.
מנהגי זכר לחורבן.
פדיון הבכור באדם ובבהמה.

9. זכר למצוות התלויות בארץ

זכר לתרומות ומעשרות - אז והיום.
זכר לפדיון נטע רבעי.

10. סמלים יהודיים ששמרו עיטוריהם וקישוטי

לוחות הברית, השופר, 4 המינים, אשכול ענבים ויתר שבעה המינים מפרות הארץ ובמיוחד
חאנים, רימונים, זיתים, שני אריות, סמלי השבטים, מנורת בית המקדש, החושן, פעמון
ורימון, מגן דוד.

ג. מבין תשמישי הקדושה, מעטים אלה, אשר כמעט ולא השתנו במשך הזמן בהתאם לעיצוב הסביבתי

ואלה הם: ספר התורה ומגילות הפתוחות על קלף.

פנים המזוזה והתפילין כתובים על קלף.

השופר.

הציציות.

תוכן התנ"ך.

תוכן המשנה, התלמוד, סדורי התפילה.

תוכן הכתובה.

4 המינים לסוכות.

מקוה הטהרה.

היתר התפתחו עפ"י גורמים סביבתיים, אומנותיים וחומריים.

השואה בהם בכל הסביבות השונות היא התוכן המסומל בהם והוא המאחד את כל בית ישראל

מבחינה רעיונית.

לסיכום יאמר: ככדי להכיר את תוכנם יש להשתמש במקורות היהודיים הכתובים, או

המרכז הפדגוגי
לחברה והשומרון הצפוני

י באדר א' החשמ"ד
13 בפברואר 1983

פורים בתולדות עם ישראל - ממותי? ולמה?

1. שאלות בסיסיות שמחנך יהודי ישאל את עצמו

1. מתי קרו האירועים המחוארים במגילת אסתר?
2. מה הייתה השפעתם על תולדות עם ישראל בהווה דאו ולעתיד?
3. מה היה קורה לעם ישראל, לולא הצלחת מרדכי ואסתר בהפיכת-הגד-כחצר השלטונה של ממלכת פרס בימי אחשוורוש?
4. מה הקשר בין מגילת אסתר לספרים עזרא ונחמיה?
5. האם ידוע לנו מספר עזרא על קו אנטי-ציוני בחוך ממלכת פרס בחצר המלכות?
6. מדוע נקבע חג הפורים חג לדורות.

2. הנחיות: א. השתמש בקטע המצורף ממגילת נתיב הזמן (ביסטוריוגרף) לשם

- הבנת המצב הכרונוולוגי.
- ב. השתמש במפה (המועתקת מאטלס כרטא, ספר ראשון, מפה מס' 168) להבנת המצב המדיני, בו היה נתון הישוב היהודי בעולם ובארץ ישראל, אז.
- ג. קרא את התיאורים המעטים יחסית באטלס כרטא, בשלושה העמודים העוסקים בתקופת מגילת אסתר מפות 168, 169, 170, 171.
- ד. עיין בחוברת ה.ל. "עזרא ונחמיה", מדריך למורה בבה"ס המ"ד חלק שני, עמודים: 7, 8, 9, 10, 21, 25, 26.
- ה. עיין בקטע התמציתי "תקופת שיבת ציון" (התקופה הפרסית) בחוברת "יהדות וציונות" של נסים ארוט, בהוצ. משרד החינוך והתרבות - המחלקה לתרבות תורנית, החשל"ח, עמודים 12-13.
- ו. עיין ב"עזרא" ד' א; ונחמיה א' א לשם קביעת תקופת פעלם המדיני והשוה עם נתיב הזמנים.
- ז. עיין ב"עזרא" ד', ד-ו להבנת מדיניות אנטי ציונית של חובני תצר בימי כורש, דריוש ואחשוורוש.
- ח. עיין בספרי הסטוריה שעוסקים בתקופה הפרסית הראשונה כגון: תולדות עם ישראל בעריכת ח. ה בן ששון; חיים תדמור-עמ' 154-173; עם ישראל תולדות 4000 שנה-מ. וורמברנד וב.ס. רות; עמ' 44-52.
- ט. בחר מן הנושאים המפורטים להלן, המתאים לרמת החינוך והלימוד שהנך מעוניין בה.

פורים בתולדות עם ישראל - עובדות, חישובים ושאלות

א. אסתר פרק א', פסוק א.

" ויהי בימי אחשורוש הוא אחשורוש המולך מהודו ועד כוש, שבע ועשרים ומאה מדינה" (!)
אחשורוש הינו כנראה קסרקסט I (בשם היווני). מלך 20 שנה. הוא בנו של דריוש I.
קופת שלטונו בשנים 3278 עד 3298 לס' העברית, ז"א 485 - 465 - לפני ספירת הנוצרים.

שאלות לעיון ותשובה

1. עפ"י אסלם כרטא, ספר ראשון, מפץ וסקסט 168, מה היה שטח שלטונה של ממלכת פרס בימי אחשורוש?
2. האם א"י היתה כלולה באימפריה שלו?
3. עפי יחר המקורות המומלצים
4. האם בא"י היה קיים אז ישוב יהודי?
5. מה היה מצבו המדיני?
6. מה היה מצבו הדימוברי-יהודי?
7. האם היה קיים אז בית מקדש בירושלים? איזה?
8. האם במצרים היה קיים אז ישוב יהודי? בית מקדש? היכן?
9. בני מי היו תושביה היהודיים של מצרים? מתי הגיעו לשם?
10. מה היתה האוריינטציה המדינית של מנהיגי ישוב זה לפני דורותיים?
11. כמה אחוזים מאוכלוסית יהודי העולם היו באימפריה הפרסית מהודו ועד כוש?

ב. אסתר פרק ב', פסוק ה'

" איש יהודי היה בשושן הבירה ושמו מרדכי, בן יאיר, בן שמעי, בן קיש איש ימיני (משבט?.....)

אשר הגלה (הכוונה כמובן לקיש ולא למרדכי!!!) מירושלים, עם הגולה אשר הגלתה עם יכניה מלך יהודה (הוא יהויכין), אשר הגלה נבוכדנצר מלך בבל".

נבוכדנצר שלט מ- 3160 עד 3203 לפי הספירה העברית (או 604-עד 561 לפנה"ס).
יכניה = יהויכין הגלה בשנת 3165 (= 609- לפנה"ס)
אחריו מלך צדקיה על יהודה עד לחורבן הבית הראשון.

1. בן כמה היה מרדכי בתקופת פעילותו להפרת מזימות המן?

השתמש בהסטוריוגרף!

קיש, שהגלה עם יהויכין היה מבין גיבורי החיל אשר עם יהויכין או חרש ומסגר, ז.א. אחד מבחורי החצר של יהויכין (הוגלו כ-10,000 איש מחצר יהויכין!). הוא היה אז כבן 20 עד 30.

אם הוא התחתן בבבל, הוליד את שמעי בהיותו בערך בן 30-40.

שמעי הוליד את יאיר בערך בהיותו בן 25-35.

בן כמה היה מרדכי, האיש היהודי, בהגיעו לשיא השפעתו בתצר מלכות פרס?

.....

ג. ההסטוריה בין חורבן הבית הראשון לבנין הבית השני והתקופה שלאחריו, עפ"י מנין השנים.

שאלות לעיון וחשובה עפ"י "נתיב הזמנים"

1. חורבן הבית הראשון היה בשנת ג'קע"ד. תרגם זאת לספרות.....
2. חנוכת הבית השני הייתה בשנת ג'מ"ד. תרגם זאת לספרות.....
3. האם מרוח זמן זה בין שני המספרים זהה ל- 586 - עד 516 - לפנ"ס הנוצרים?.....
4. שיבת ציון ההלה כבר בשנת ג'רנ"ב. תרגם זאת לספרות.....
(=538 לפנסה"נ).
5. כמה שנים אחרי חורבן הבית הראשון חזרו ראשוני הגולים, שאפשר לציין שהיו "חלוצים", לארץ ישראל לבנותה מחדש?.....
6. מי היה המנהיג של העליה הראשונה הזו? (ציין שמו ושם אביו).....
7. מי היה ממשיכו, אשר בנה את בית המקדש השני? (ציין שמו, שם אביו ושם סבו?)
היכן הוא מוזכר בשיר "מעוז צור ישועתי"?
8. כמה גלי עליה ידועים לנו מכורש וששבצר נשיא יהודה ועד נחמיה פחת יהודה?
כמה זמן עבר מן הראשונה ועד לאחרונה?
השוה עם הציונות בת זמננו.

האנטי יהודיות בשלטון פרס

ד. אסתר, פרק ג', פסוק א.

" אחרי הדבריט האלה גדל המלך אחשורוש את המן בן המדתא האגגי וינשאהו".

שאלות לעיון וחשובה

1. שער כמה שנים בערך עברו מאז משתה המלך הראשון המוזכר במגילת אסתר. קח בחשבון אירועי פרק ב' במגילת אסתר המתוארים בפסוקים: 1-4; 16; 21 - 23.
עפ"י זה, היה זה בערך בשנת..... למלכות אחשורוש.
2. באיזו שנה לשנת מלך אחשורוש נפל הפור להשמדת באוכלוסיה היהודית בממלכת פרס?
(קח בחשבון שהמן היה צריך להתבסס ולהרחיב חוג מושפעי עד לביצוע החלטתו!)
3. קרא פסוקים ד-ו בפרק ד' בספר עזרא.
מה אפשר ללמוד מפסוקים אלה כללית בענין תנועות אנטי ציוניות בממלכת פרס?
4. עתה נשוה מגילת אסתר המפורשת את האירועים עם משפט אחד שבספר עזרא הוא פסוק ד' בפרק ד': "ובמלכות אחשורוש, בתחלת מלכותו, כתבו ששנה על יושבי יהודה וירושלים.

ה. ועתה לאישיותו של מרדכי היהודי ופעלו

בתיאור מרדכי כתוב איש יהודי היה בשושן הבירה
מה נוכל ללמוד מן השימוש במילה איש יהודי, בעניינו?
השנה עם הנאמר אצל משה בצעירותו במצרים: "איש מצרי מכה איש עברי מאחור
ויפן כה וכה וידא כל אנו איש ויך את המצרי ויטמנהו בחול.
וייצא ביום השני וכ'..... ויאמר (הרשע) מי שמך לאיש שר ושופט עלינו וכו'.....

סיכום למגילת אסתר

האט תסכים לחבנתי את הענין כך:

מרדכי סיכל מהפך פוליטי, אשר רצה להחזיר לאחור את התפנית הפרו-ציונית שקרתה עם
כיבוש נבל בידי כורש הפרסי; ואשר נמשכה תחת כמבוזי בן כורש ודריוש בן כבוזי, תוך
הפרעות של קבוצות פוליטיות אנטי יהודיות שונות.
בעזרא ד', ד-ו מוזכרת תנועה אנטי-ציונית מתמדת כבר בימי כורש ודריוש, אשר הצליחה
להשלב במלכות אחשורוש ולהגיע להשפעה מרכזית. וזאת בנוסף למאורעות בארץ ישראל גופא.
המך בן המדתא היה נציגה הכולט ביותר בתולדות עמנו תחת שלטון פרס.

שאלות למחשבה

1. מה היה קורה לישוב היהודי בכל ממלכת פרס, כולל את א"י ובנין בית המקדש השני,
שהוקם בקשיים כלכליים ודימוגרפיים קשים, לו הצליחה מדיניות המך ומזימתו?

2. מה היה קורה לישוב היהודי במצרים ולמקדש ביב?.....

3. הערך מחדש את מקומה של אסתר, מלכת פרס, היא הדסה בת אביחיל דוד מרדכי ומרדכי
האיש היהודי, בהסטוריה של עם ישראל בתקופת ראשית הבית השני.

האם עתה אתה יודע "פורים למה"?

רק אחרי שאתה יודע "פורים למה", ראוי "לבטומא עד דלא ידע".

חשוב: היש חדש תחת השמש?

השנה תקופתנו מעלינת התרמ"ב ועד החש"ל עם תקופת ראשית הבית השני מששכצו

ועד לנחמיה!

הבדל עקרי עומד מול עיני: שלא היה איש שיעצור את ההמך האוסטרו-גרמני, כפי שעצור
האיש מרדכי את המך בן המדתא ומזימתו.

ועוד הבדל: בתקופת השואה היה עם ישראל מפורד ומפוזר עוד יותר בין העמים, מאשר
בתקופת המך וזו הייתה הצלתו.

עתה כשהתקבצנו שוב בא"י, נחאחד ביתר שאת בכדי שנוכל לעמוד בהצלחה מול נסיונות
השמדה אשר מורשתם הרוחנית הינה בפרס, כאז בימי המך.

אריטו
-336

מוקרטס
אפלטון

25-332

אפלטון
המאה

II אפלטון ארטושתא דריוש

-465

-485

I אפלטון ארטושתא דריוש

-521

כינוש
מגרים
ע"י
קפאז

כורש

-550

כורש
בדור

סולון
באתונה

כינוש אמלכת פרס

אפלטון
הגדול

3400

-490

פירוד מן
העומקונים

נחמיה עולה

עזרא עולה

בשנת 4

3500

אפלטון ארטושתא דריוש

אפלטון ארטושתא דריוש

-500

בשנת 3

הבית

הבית
הגדול
בשנת 3285

אפלטון ארטושתא דריוש

הבית הגדול
בשנת 3285
קיימת עד היום

אפלטון ארטושתא דריוש

אפלטון ארטושתא דריוש

אפלטון ארטושתא דריוש

דורבן הן אפלטון ארטושתא דריוש

אפלטון ארטושתא דריוש

אפלטון ארטושתא דריוש

3200

-539

-561

אפלטון ארטושתא דריוש

-604

-586

-600

דורבן הן אפלטון ארטושתא דריוש

אפלטון ארטושתא דריוש

אפלטון ארטושתא דריוש

אפלטון ארטושתא דריוש

תמונה של ארץ ישראל
בשנת 538 ע"ס
המלך קורנוסוס
שבע השנים האחרונות
למלכותו

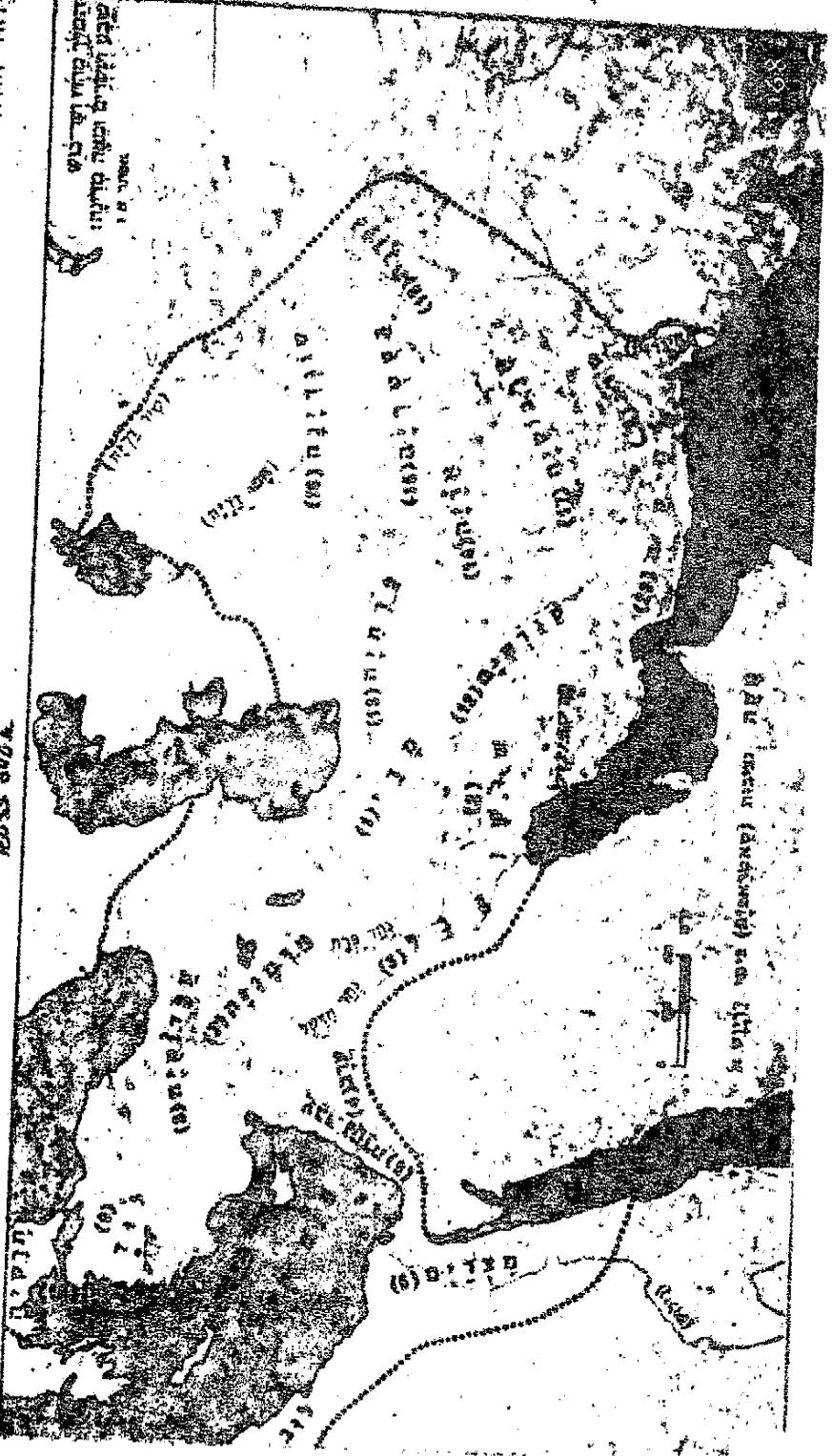
תקופת התולעים התחזקו והלכו במע
שית ההתפוררות של ממלכת צבאל של
אחרי מותו של נבוכדנאצר בשנת 562
סורשיו במשך שבע שנים הראשון א
אוייל פורדן ששחרר את יהודקין מכלא
130 בשנת 556 תפס נבוכדנאצר סורדן או
הוא שאף לכסל את מוחם של פלני 10
מלוקט פחולות עתיקות נחמיות או
יסודותיהם של מקדשים קדומים, יית
הממלכה. בשעה שבר נראתה פאופס
הו צומנתו של פורש הפרסי, העביר 32
לונה המדבר קינא שבגבול ארץ ועב
545 בקירוב, פאשר עניינו הממלכה
גידי בט בל-שר-אצר, הוא בלשאצר פא
אשן את החקיקה וירש את ממלכת פן
קרתה של פבל. פעבר 4 שנים חבת א
לוד וכבש את בירתו סרגס בשנת 539
קרב. במחזור את הסדר הישן של ע
טל.

מחזור עדה יהודית ייחודית זו — שאזר ירושלים
מבליה גם בזור השני והשלישי — נענו לקריאות פורש
לפחיס) כמה רבנות של גולים (פראשות נשיאים
והפבל) — מוכנים לנטוש תנאים בגולה כדי
המקדוש ולקונן בייחודיה (בנבוכות הצרים שני בני
ירחמו ולוד) ו"מובלעות" נוספות — כמאונן
יהודית לאומית ייחודית — המנשימה את התורה

מחזור

בסוף שנת 6 לדרוש, בארד שנת 515, נסתיים בניין המקדש. ובמלכו חזקו הממל
הגיגה שציינה את שמות הגולים וסימלה את סימנה של תקופת זמם האלהים
והחיאתה של תקופה חדשה. התקופה שבו גמר בניין הבית (515) לבין עלייתו
של צורא לארץ (458) היא סתומה ביותר במעלות קלגלון-גבולות

515
458



ארץ-ישראל, שהיתה אחת הפרובינציות של הקיסרות הפרסית. כונתה יחד
שם זה מסמך על ממשלות, שנמשכו כחוקמה הלא על-ידי הישוב. ונראית כ-1

שנת 538 ע"ס

פלוש יסד את האימפריה הגדולה ביותר שיאה המזרח הקדום.
בזו קבוצה פגש את פגרוים וירושל דנוש הראשון הגיע במסעותיו עד
היוד. הממלכה האדירה חולקה לנביכות (סאטראפיות) ומדינות
שעליהן מנה "האחשוראגים והפחות ושאר המדינות אשר פהרו ועד
פגש עבש ושערים וסמה מזינה" (אס ח 9). הנביכות החמישית
היתה ארץ יהודה, כלומר עבר הננה פנת, ואחת פמדינותיה היתה
יהודה-יהודה.

מרכז פדגוגי
לחדרה והשומרון הצפוני

אדר א' התשמ"ד
פברואר 1984

רישום כרונולוגי של המאורעות במגילת אסתר

מחושב עפ"י נתונים במגילה ובספרי הספריה

השנה העברית והחודש העברי	השנה עפ"י הנוצרים	האירוע
3275	-485	ראשית מלכות המלך אחשורוש
3278	-482	בשנת שלוש למלכו עשה משה לכל שריו ועבדיו... במשך 180 יום (חצי שנה)
3278	-482	עשה המלך לכל העם הנמצאים בשושן... משחה שבעה ימים גם ושתי עתה משה נשים... ותמאן לבא אל המלך וכו' ביסול מלכותה של ושתי - (משוער)
3279	-481	ראשית קיבוץ נערוות בחולות טובות מראה אל שושן הבירה מכל מדינות מלכות פרס (127 מדינות!) - (משוער)
3281 כסלו	-480 / דצמבר	ותלקח אסתר אל בית המלך... (משוער) (עפ"י הכנה כל בחולה במשך שנים עשר חודש).
3282 סבת	-478 / ינואר	ותלקח אסתר אל המלך אחשורוש אל בית מלכותו בחודש העשירי הוא חודש סבת בשנת שבע למלכותו.
3282 גרפ"ב	-478	וישם בחר מלכות בראשה וימליכה תחת ושתי (משוער)
3283	-477	נסיון הפיכה של בנתן וחרש וגילוי ע"י מרדכי. המתח המורדים בחליה - (משוער)
3284	-476	גדילת המן בחצר אחשורוש - (משוער)
3287	-473	בחודש הראשון הוא חודש ניסן בשנת שחיים עשרה למלך אחשורוש הפיל פור הוא הגורל לחודש שנים עשר הוא חודש (של השנה הבאה!) ונשלוח ספרים אל כל מדינות המלך, להשמיד את כל היהודים (משוער)
3287 אייר	-473	המהפך הנגדי של מרדכי ואסתר - (משוער) כנוס את כל היהודים... וצמו עלי שלשה ימים לילה ויום גם אני ונערותי אצום כן (תענית אסתר) משחה אסתר לאחשורוש ולהמן - (משוער)
3287 כב' סיון	-473	ויקרא ספרי המלך בעת ההיא בחודש השלישי הוא חודש סיון בשלשה ועשרים בו ויכתב ככל אשר צוה מרדכי אל היהודים... אשר נתן המלך ליהודים... להקהל ולעמוד על נפשם.....
3288 יב' - יד אדר	-472	<u>מלחמת ההצלה</u> ובשנים עשר חודש הוא חודש אדר בשלושה עשר יום בו... ונהפוך הוא אשר ישלחו היהודים המה בשונאיהם ובשושן נקהלו גם ביום ארבעה עשר לחודש אדר ויהרגו בשושן 300 איש ובביזה לא שלחו את ידם. ובית מדינות המלך הרגו 75.000 ובביזה לא שלחו את ידם.

קביעת חג הפורים		
ויכחוב מדרכי את הדברים האלה.....	-471	3289
וישלה ספרים אל כל היהודים.....		גרפ"ט
הקרובים והרחוקים		
לקיים את אגרת הפורים.....		
לקיים את ימי הפורים האלה - (משוער)		
מות אתשורוש	-465	3295
ראשית תקופת ארתחשטא		גרצ"ה
עזרא מתקין תקנות הכנסת הגדולה	-450	3310
נחמיה עולה בשנת 20 לארתחשטא	-445	3315
חתימת התנ"ך והכללת מגילת אסתר	-330	3430
כמו גם ספרים עזרא ונחמיה		גתל"ח

שאלה: כמה שנים עברו מכתובת המגילה ע"י מדרכי ואסתר ועד לחתימת התנ"ך בימי שמעון הצדיק?

המלצה: את הספרים של השנים אפשר להשאיר ריקים ולהציע לתלמידים למלאם עפ"י הכתוב במפורש ועפ"י חישובים משוערים היכן לא כתוב תאריך.

בוריק טאח!

יוסף רבן בריח

יוסף רבן

אחדות ישראל - חנוכה

1. שאלות לתוכן ולמהות של חג החנוכה

מי היו החשמונאים מבחנת מעמדם בארץ ישראל?
במוריעין?
השוו את הסיבה בגללה הרימו נס המרד והמלחמה (שעלתה לעם ישראל בקרבנות רבים בגוף ובנפש!) עם האירועים הבאים:

- א. אברם בן תרח עזב את ארצו, מולדתו ובית אביו.
- ב. מתן תורה בהר סיני, מיד אחרי יציאת מצרים.
- ג. הבכורים הוחלפו בשבט לוי, מבחנת יעורם.
- ד. 40 שנות נדידה במדבר, עד כלות כל הדור הזה!
- ה. הרעיון הפנימי (המוטיב בלעז) של הנער דוד מול גולית הפלשתי, שהעלה אוחו למלך על ישראל.
- ו. סיבת ההעלמות של עשרת השבטים אחרי חורבן שומרון.
- ז. תוכן זעקתם של נביאי ישראל לפני חורבן הבית הראשון ולאחריו.
- ח. תוכן הצהרת כורש לשיבת יהודים מבבל לירושלים.
- ט. תוכן חג החנוכה, סממניו, סמליו, דיניו ומנהגיו.
- י. כיצד היו מתיחסים החשמונאים היום לאמריקניזציה ול...איזמים שונים? למחירנות הגופנית-מינית ולמכת הסמיז?

2. שאלות לסמלי חג החנוכה

- א. מה מסמל החנוכיה וכד השמן?
- ב. מה מקור החנוכיה מבחנת מקום וזמן קביעת הסמל?
- ג. מהי שיטת ההדלקה הנהוגה בכל תפוצות ישראל?
- ד. מה היתה המחלוקת בין בית שמאי לבין בית הלל?
- ה. מה מסתתר מאחורי שתי דעות אלה מבחנת הרעיון?
- ו. איזו דיעה החקבלה? איך נקרא לדעה שהתקבלה?
- ז. מי ומה מקורם של: ברכות ההדלקה?
הפיוט "הנרות הללו קודש הם"
"מזמור שיר תנוכת הבית"
הודית "על הנסים" בחפילת העמידה?
השיר "מעוז צור ישועתי"?
- ח. מהיכן מנהגים כגון: לביבות - מעות חנוכה - סלבוניים - ומשחקים אחרים ועוד..... (כדאי להוסיף)?
- ט. מהם הגורמים המאחדים את כל ישראל בחנוכה?

3. תפיסת הזמן בהסטוריה היהודית בהמחשה גראפית

החלמיד הישראלי לא יכול לחפוס את קיומם הישנות הישראלית-יהודית בארץ ישראל לפני תחילת ספירת הנוצרים, אם אנו ממשיכים לדבר על פי ספירת הנוצרים בלבד. אם אנו היום 1983 שנים לספירה (כך מדברים ב"כ), עלינו להדגיש: לספירת הנוצרים. בו זמנית עלינו להמחיש, כי לפני ספירת הנוצרים ישנם 2000 שנה של ישות עברית-ישראלית-יהודית בארץ ישראל.

"בספר המסיבות" מאת יצחק עידן - הוצאת ניב ה"א, ישנם רישומים גראפיים שראוי להעתיקם לשקפים ולכרזות לימוד. ניתן לעשות זאת במדפ"ד באמצעים טכניים פשוטים. מומלצים כמיוחד.

א. ארבעת אלפים שנות הסטוריה של עם ישראל - מאברהם עד קום המדינה כרך א' עמוד 35.

ב. ארץ ישראל בהפוכות הדורות מס לספירת הנוצרים עד קום המדינה כרך ב' עמוד 93.

על בסיס גראפים אלה צריך לשאול שאלות כגון:

- לפני כמה שנים פרץ מרד התשמונאים?
 - כמה שנים אחרי שיבת ציון הראשונה פרץ המרד?
 - כמה שנים אחרי חורבן בית ראשון פרץ המרד?
 - כמה שנים אחרי יציאת מצרים פרץ המרד?
 - כמה שנים אחרי ראשית מלכות ישראל פרץ המרד?
 - כמה שנים עברו מפרוץ המרד ועד לחורבן בית שני?
- וכו'...

שאלות אלה, אשר מלוח בסיסון האירוע ברישום הגראפי יבחרו לדור המתחנך עתה, שורשיו בהסטוריה של עם ישראל בארץ ישראל, לפני פיזורנו בגלויות בכה הזרוע ובאכזריות אין קץ, והסיבות "התרבותיות" של מאבקי האומה נגד תרבויות זרות כמהותן לתרבות העברית-ישראלית-יהודית.

מכאן יתבהר אולי, כי שורשינו בארץ ישראל, כי אנו עם אחד שתופץ לגלויות רבות; כי יש לנו תרבות בסיסית אחת; כי אין עדות בעם ישראל, כי אם רק גלויות; כי האידיאלים האנושיים החזקים המפעמים ביהודים בכל דור ודור ובכל הגלויות מקורם מאבותינו בארץ ישראל, מתורחננו שהיא גר לעמים ומנביאנו שניסו לעצור את הנהירה התמידית אחרי התומרות ואליליה ותרבותיה; ומתחמי ישראל בארץ ישראל לפני ואחרי החורבן השני ובכל קהילה וקהילה בכל אחד ואחד.

חג חנוכה מאיר ושמן!!!

מִן הַחֲשׂוֹנוֹת וְעַד בַּר כּוֹכְבָא: תַּאֲרִיכֵיט (עפ"י הַסְּפִירָה הַנוֹצְרִית - לַפְּנֵיהֶם וְאַחֲרֵיהֶם)

הַדָּפְסִים הַמְּנִיחִים הָעִבְרִית הַרְצוּף (א)		
-167		מֵרֵד הַחֲשׂוֹנוֹת
-165		שְׁחֵרֵר בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְיִירוּשָׁלַיִם
-163		מוֹת יִהוּדָה הַמִּכְבִּי
-142 - -152		יְהוֹנָתָן
-135 - -142		שִׁמְעוֹן נָשִׂיא
-104 - -135		יֹחָנָן הוֹרְקָנוֹס
-103 / -104		יְהוּדָה אֲרִיסְטוֹבוּלוֹס
-76 - -103		יֵנָאי הַמֶּלֶךְ
-37 - -76		מַלְכֵי הַלְנִיסְטִים וְנַבְטִים
-4 - -37		הוֹרְדוֹס
+66 - -4	(אִיסְטִים וְנוֹצְרִים רֵאשׁוֹנִים)	שְׁלִיסִים רוֹמִיִים
+68 - +66		מֵרֵד הַקְּנָאִים
+70 - +68 (?)		חֹרְבַן הַבַּיִת
+73		נְפִילַת מִצְדָה
		רֵאשִׁית הַמִּשְׁנָה יְבִנָה רַחֲמִיָה הַסְּנֵהֲדָרִין
+135 - +132		מֵרֵד בַּר כּוֹכְבָא

(א) הַמְּנִיחִים הָעִבְרִית:

לַפְּנֵי הַסְּפִירָה הַנִּזְכָּרָה: הַפְּתַח אֶת הַשָּׁנִים מ- 3760 וְתִקְבַּל אֶת הַמְּנִיחִים הָעִבְרִית

אַחֲרֵי הַסְּפִירָה הַנִּזְכָּרָה: הַדָּפְסִים אֶת הַשָּׁנִים ל- 3760 וְתִקְבַּל אֶת הַמְּנִיחִים הָעִבְרִית

המרכז הפדגוגי
לחידה והשומרון הצפוני

ניסן התשמ"ד
אפריל 1984

יהדות, יהודים והשפעות סביבתיות

תמצית מתוך "ספר החג והמועד" - ערך ל"ג בעומר - ש. אברמסקי

מועד קטן, מעין חצי חג הוא לג' בעומר.

ביום השלישי ושלישה לספירת העומר נוהגים בזמננו בכל תפוצות ישראל להפסיק את האכלות ואיסור החיתוך בכללה, הנוהגת עד ליום זה.

אין אומרים בו תחנון ומרבים קצת שמחה, מסתפרים ומתגלחים ועורכים בו נישואים. יש ומרבים בו בתפילה ובהדלקת נרות על קברו של רבי שמעון בר יוחאי.

ל"ג בעומר לא ניתן שם משלו, אלא סתם ל"ג בספירת העומר. עובדה זו מעלה את הסברה שיום זה נקבע לזכר מאורע הסטורי. ומטעמי זהירות לא יכלו לקבוע אותו בפומבי. מחז"ל ידוע: "שנים עשר זוגות תלמידים היו לו לרבי עקיבא מגבת ועד אנטיפטריס וכולם מתו בפרק אחד".

חנא: "כולם מתו מפסח ועד עצרת". ("במות - ס"ב)

על פי ר' זרחיה הלוי מגירונדה (ספרד) מתו מפסח עד פרוס עצרת. ומאי פורסא? פלגא... ופלגא ט"ו יומי וט"ו יום קודם העצרת זהו ל"ג בעומר (בעצם צ.ל ל"ה בעומר, בכ' באייר ויש על כך כמה סברות).

יש הסוברים כי האכלות היא בין פסח לשבועות על החבואות ועל האילנות, כי בזמן זה נושבות בא"י רוחות שרב העלולות להזיק לגידולים. (אבודרהם-פראג, ע' ע"ד). אחרי חורבן הבית נוסף הצער על משוש קצירת העומר והנפתו שבתו ונשאר לנו רק "זכר למקדש" על ידי ספירת העומר.

אחרי מרד בר כוכבא גלגלו אבותינו לימות הספירה גם את האבל על גיבורי ישראל שנפלו בחרב ועל הרדיפות וההשמדות והריגות מלכות שליוו את המרד. מפני השלטון הרומי והמרגלים נעשו בימים ההם פעולות רבות במתרת.

יתכן גם כי י"ח באייר היה יום נצחון לחילות בר כוכבא.

רבי שמעון בר יוחאי היה הקנאי האחרון מתלמידי רבי עקיבא שזה האחרון הומת באכזריות בין עשרת הרוגי המלכות.

(ראה בהגדה "המסובין" בבני ברק; ובקינות על הרוגי המלכות - י. בן ברית)

ההילולא במירוץ על קברו של ר' שמעון בר יוחאי חודשה ע"י האר"י זצ"ל אחרי שלפניו נשכח המקום והעניין (בערך 5300=ה"ש למניננו, 1540 לסה"נ).

ר' עקיבא, שהיה מנהיג הדור, כתנא גדול, לאחר מות ר' יהושע בן חנניה, האמין בהתחדשות המדיניות של עם ישראל בדורו. הוא העמיד בראש שורות הלוחמים עשרים וארבעה אלף תלמידים שפעלו בזוגות (אולי כשיטה מחתריתת הלקוחה מלימוד בזוגות)

בר כוכבא היה כנראה מקזיב בגליל. לכן התגלגל שמו ל-בר כוזיבאי, או שהיה מכוזיבה ע"י בית לחם ולכן נקרא גם בן דרומא.

העם שינה את שמו לבר כוכבא, או היה זה ר' עקיבא בהסתמכו על הנאמר "דרך כוכב מיעקב". אומדים את חילותיו ב-400,000 איש, גיבורי כח, שידעו לעקור תוך רכיבה על סוס ארז מן הלבנון (ירושלמי, חענית, פרק ד').

אך בר כוכבא עורר התנגדות בין חכמי ישראל בנסיונות שניסה את חייליו ע"י קיצוץ

מתחילה כבשו חילות בר כוכבא כחמישים מקומות בצורים וחשע מאות וחמישים ערים וכפרים ביהודה, בשומרון ובגליל, ביניהם כנראה גם ירושלים התרבה. גדודי הרומאים נסוגו אחור בבהלה מפני כח איתנים של חיילי היהודים שואפי דרור וקרבות. נציב רומא טיראנוס רופוס לא עצר כח ונציב סוריה שבא לעזרתו לא הועיל אף הוא. יוליוס סיוורוס שר צבאו המהולל של אדריאנוס קיסר הפעיל סקטיקה של הסגר, הרעבה והצמאה תוך כדי מלחמת התשה מתמדת וכך נכבשו לפני הרומאים מבצר אחר מבצר ועיר אחר עיר. לבסוף נאספו רבבות פליטים ולוחמים "בכרך ביתר". המצור עליה ארך 3 שנים. פרטי המלחמה לא נכתבו ולא נמסרו, פרט לתוצאות המרות לבסוף. בוגד שומרוני שגילה מבואות נסתרים גרס לאי-הכנה בין בר כוכבא והתנא ר' אליעזר שתמך בלוחמים. ע"י כעס אליו של בר כוכבא מת ר' אליעזר ולב העם נפל בקרבו וקיתר נפלה בקרבות. אנדו כחצי מליון יהודים, הדם זרם כמים ושבויים רבים נמכרו לעבדים. גם אכדות הרומיים היו כבדות מאוד. אדריאנוס קיסר, בהודעתו לסינש הרומי על נצחונו, השמיט את דברי התהילה הרגילים אצל מצביא רומי לאמר: אני והצבא נמצאים במצב טוב. עד כאן תמצית שני מאמרים. ואוסיף: על הכנת המרד נאמר אולי בהגדה, בבא תלמידים לישיבת חכמים שעסקו כל אותו הלילה "בסיפור יציאת מצרים" (יציאה מן המצרים אולי?) הגיע זמן "קריאת שמע ישראל"! אך ל"ג בעומר חל תמיד כי"ח אייר = עם ישראל חי בכל זאת ועל אף הכל וזכר בר כוכבא ר' עקיבא הועברו מדור לדור על מורשתם הרוחנית והגבורה גם יחד. *

חודש אייר, שעד להכרזת המדינה היה חודש של אבלות, הפך לחודש של גבורה ועצמאות-בדורנו.

ה" באייר - יום העצמאות
 ח"י באייר - יום ל"ג בעומר
 כ"ח באייר - יום שחרור ירושלים

נשמור על הרוח ואז לעם ישראל יהיה ה- כ"ח ל - ח"י.

* המסורות מל"ג בעומר הועברו ברמזים ובמחותרת במשך כל תקופת שלטון הרומאים, עוד כ- 250 שנים, דהיינו כשמונה דורות לפחות. לכן קטע על ר' עקיבא בהגדה ועל הרוגי מלכות (בלי ציון איזו מלכות) בקינות לט" באב.

לכן חץ וקשת, מדורות, ביצים שרופות וצבועות. לרוב נשכח הקשר בין כל אלה בין תקופת המרד ומוראותיו.

דוגמאות לשאלות לדף 13 בהיסטוריוגרף

ט" באב ול"ג בעומר

1. נסה לקבוע במדויק את תקופות שלטונם של הקיסרים הרומיים: טבריוס, גאיוס קליגולה, קלאודיוס, נירון, אספסינוס, טיטוס, דומיטיאנוס, נרווה וטריאנוס. ראה דוגמת רישום מאדרינוס והלאה. וכן תפקידם וזמנם של פונטיוס פילטוס ואספסינוס ומעלליהם הרעים. לחשומת לב: בשנת ג'ת"ל ג' = 73 לסה"נ נפלה מצדה ואף נסגר מקושו חונינו במצרים.
2. ברר פעלו של יוחנן בן זכאי לאחר החורבן וכן תקופת חייו. רשום עוד מנהיגים רוחניים מתקופתו. מה פעלם של יונתן בן עוזיאל, יהושע בן חנניה, ר' שמעון בר יוחאי?
3. עיין ומצא את הקשר בין שלטון טריאנוס, מצבנאיו לומינס ומרקיוס טורבו לבין מלחמות רומי בפרתום במזרח ומרד היהודים במצרים, ~~הירדן ויבנה וקפדיסיין ממעבר לא"י~~ מרד זה דוכא באכזריות ודם יחודי רב נשפך.
4. מה היז גזירותיו של אדרינוס קיסר? מה הקשר בין גזירות אלה לבין קריאת ההפסדה בשנת ג'ת"ל?
5. ~~שי ממנהגיהם החדשניים של היהודים חמכו במרד בר כוכבא?~~ מה יכול להיות הקשר בין מרד בר כוכבא לבין הקטע בהגדה של פסח על חמשה חכמי ישראל שישבו מסובין בבני ברק. "באותו לילה" מי הם החמשה? מה יכול להיות נושא שיתחם על "יציאת מצרים" עפ"י הנחת כמה חוקרים? רשום את החמשה בהיסטוריוגרף אחרי יוחנן בן זכאי.
6. איזה דינים, מנהגים ומסורות נשארו לנו מתקופת מרד בר כוכבא וכיצד הם קשורים לתלמידי ר' עקיבא? מי היו תלמידיו וכמה מתו? למה לדעתך הם מוזכרים "בזוגות"? כיצד ניתן לפרש את אזרחותם של תלמידיהם של רבנן "בהגדה" "רבותינו הגיע זמן קריאת שמע של שחרית" ?
7. ברר באיזה גלויות נהגו הילדים לצאת בחץ וקשת ליערות, להדליק מדורות ולצלוח ביצים?
8. השוה הגנבת קטע זה להגדה של פסח עם הגנבת קטע על עשרת הרוגי מלכות אל תוך קינות ט' באב, המדברות רובן על ציון וחורבן המקדש? הקטע מתחיל "ארזי הלבנון אדירי החורה בעלי תריסין במשנה ובגמרא וכו'". רשום את שמותיהם של רבנן הרוגי מלכות בקטע הפנוי מתחת לרבי, באזור הקשת בהיסטוריוגרף.
10. השתמש בחוברת תל. העליות והישוב היהודי בארץ ישראל ה'תש"ם

11. השלם את ההסטוריוגרף דף 13 בכל הפרטים המוזכרים בחוברת תל. "העליוח והישוב היהודי בא"י ה'תשס"א עמודים 10 עד ראשית עמוד 14.
12. המשנה נחתמה לפי מנין הנוצרים בשנת 219 הישיבה בפומפדיתא נפתחה עפ"י מנין הנוצרים בשנת 261. הספירה העברית החלה 3760 שנה לפני הספירה החל מלידת ישו. על ידי הוספת המנין הנוצרי למנין העברי עד לספירה הנוצרית חקבל את השנה העברית. רשום אותה במספרים ובאותיות בחלק התחתון של שני האירועים.
13. עתה חשב כמה שנים עברו מאז?.....

* אלה "דוגמאות" בלבד לרמות מסוימות.
כל מורה ימצא את רמת השאלות ונושא השאלות לרמת תלמידו.



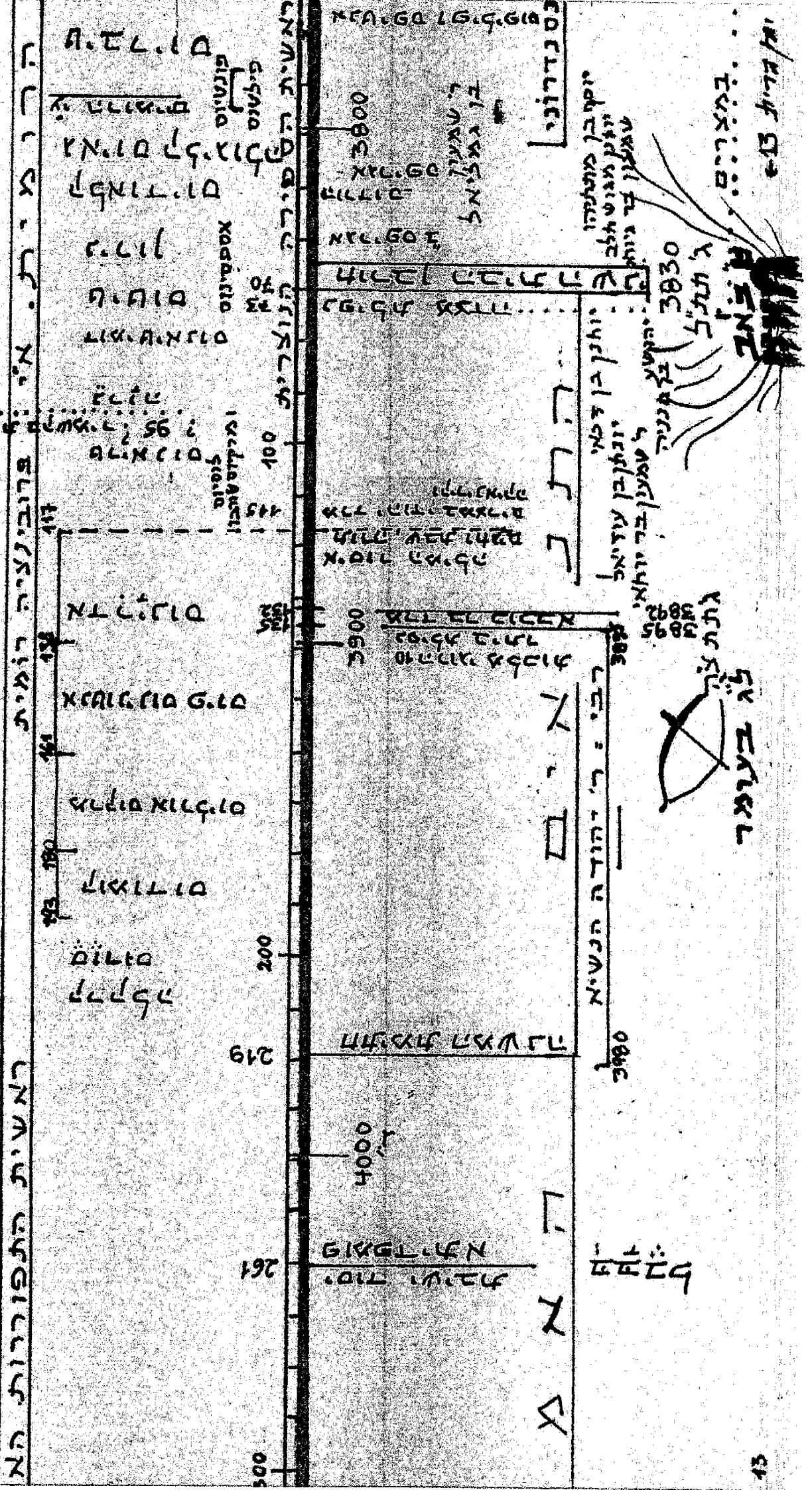
הנצרות - היא פה
 הנצרות
 הנצרות

פשיטת הנינים
 אשורית הפרוטה

מאמצי הכוח
 טפח הנינים

אשורית

← 15



ט"ו בשבט ואחדות ישראל

שאלות לעיון ודיון

1. אם את/ה יליד/ת הארץ, מה נהוג אצלך בבית בט"ו בשבט?
2. אם את-ה או הוריך ילידי חו"ל, מה המנהגים הנהוגים בגולה ובמשפחה בטו' בשבט?
צייני-י הגולה והמנהג.
3. מה לדעתך מקור המנהג?
4. מה מסמל המנהג?
5. מה שווה ומה שונה במנהגי גלויות שונות בטו' בשבט?
6. ביהדות ישנם שלשה מעגלים/או חומים של מצוות: מצוות בין אדם למקום, מצוות בין אדם לחברו ומצוות התלויות בארץ. לאיזה מן החומים שייך ענין טו' בשבט?
7. מצא את המקורות לטו' בשבט: דברים, יד' 11; וההלכה הפסוקה מכך, במסכת ראש-השנה - משנה א'.
8. באיזה הקשרים ולאילו מטרות נקבע האריך זה ע"י הפוסקים?
או: איזה הלכות ודינים (מצוות עשה ולא תעשה) קשורים לטו' בשבט בתאריך הנבחר?
9. האם המנהגים הנהוגים היום לציון טו' בשבט מקורם הלכתי? ראה חשבונות ל-1-5.
10. חכמי צפת "המקובלים" הם כנראה אלה, אשר חדשו והנהיגו מנהג אכילת פירות מא"י והפיצו מנהג זה בקהילות ישראל שתפוצות. בהיותם ממגורשי ספרד או צאצאיהם וכך אף מחכמי אשכנז שגורשו בה"ח-ת"ט רצו להתזיר עטרת א"י ליושנה. זאת אחרי שהיה נראה לדור הקודם, כי הישיבה בגלויות הינה מציאות שאין לערער אחריה.
באיזו תקופה זה היה?
כמה שנים עברו מאז?
11. מנהיגי הקק"ל והסתדרות המודים בארץ ישראל, בראשית הישוב החלוצי בארץ ישראל חדשו והנהיגו להפכו ליום נטיעות בבתי הספר בשנת החרס"ח - 5668.
באיזו שנה לפי המנין הנוצרי זה היה?

ביבליוגרפיה לשאלון לט"ו בשבט

1. ראש השנה לאילנות בקהילות ישראל - יוסף שער - חוברת במרפ"ד
2. מנהגי קהילות בהג האילנות - חדפים במרפ"ד
3. המצוות התלויות בארץ - ש. מן החר - המז' הפדגוגית-רישומים להוראה - במרפ"ד
4. סדר טו' בשבט בסלוניקי - משדר קולי קק 443 במרפ"ד

השואה הנוראה מתקופת חורבן הבית השני ומרד בר-כוכבא

או: "הנשר הרומי החל בשואה "והנשר" הגרמני השלים. ועתה.....?"

עלינו לדעת את תקופת החושך והאימה שיזדה על עם ישראל החל מן השעבוד הרומי בארץ-ישראל, דרך גלותנו בידי לגיונות הרומיים לכל המרחב היס-תיכוני, מערבה מארץ ישראל. בגלות זו הפיצו אותנו הלגיונות לכל ארצות כיבושיהם: לאורך רצועת החוף הצפון אפריקאית ועד לחוף הים האטלנטי, ולאורך ארצות דרום אירופה ועד לספרד, גליה (היא צרפת) ואל תוך גרמניה דהיום בעמק הריינוס ועד לפריזיה, לחופי הים הצפוני. רוב השבויים והמוגלים היו נשים וטף, אחרי שחלקם העקרי של הגברים נהרגו במלחמות נגד הרומיים לפני החורבן, בזמן החורבן, בהתקוממות בקירינאיקה ובמרד בר כוכבא בארץ ישראל ובסביבותיה (מצרים, קפריסין, סוריה וטורקיה דהיום). עפ"י אומדן נהרגו בחורבן ירושלים עצמו כמליון יהודים וכ- 900,000 נמכרו לעבדים ולשפחות.

במרד קירינאיקה (מצרים, לוב, קפריסין בעיקר) נהרגו עפ"י אומדן כ- 500,000 יהודים ובמרד בר-כוכבא כ- 1,500,000 יהודים. פרט לשבויים, נשים וטף בעיקר במרחב הרומי-מערבי, נשארו יהודים במרחב הפרסי מגלות בבל שלא חזרו לא"י, בחצי אי-ערב ותימן ובמעט באחיופיה דהיום. עפ"י אומדן (בספר המסיבות של יצחק עידן הוצאת ניב ת"א כרך ב' עמ' 50) נשארו אחרי מרד בר-כוכבא כמליון יהודים בעולם בלבד. לא ברור לי, אם זה כולל את יהודי בבל-פרס-מדי וערב - תימן-אחיופיה או זה לא כולל אותם!?

עפ"י ספר המסיבות חלק ב'

מספר היהודים בעולם

להלן השבלה:

שואת רומי	{	5 מליון	70
		1 מליון	150
אינקו זיכיות	{	3 מליון כ-	1000
		1 1/2 מליון כ-	1490
		3 מליון כ-	1800
		4 מליון כ-	1850
		7 1/2 מליון כ-	1880
		10 מליון כ-	1900
שואת הנאצים	{	17 מליון כ-	1939
		11 מליון כ-	1945
		11 1/2 מליון כ	1949
		12 מליון כ	1952
		ברר בעצמן	1984

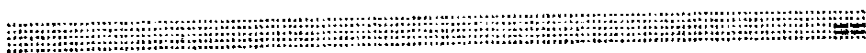
ומה הלאה עקב חוסר זהות יהודית?

שאל וברוך כמה קורבנות יהודיים היו בכל התקופות:

- ברדיפות הביזנטיות - נוצריות באגן המזרחי של היס התיכון ובאתיופיה.
- בפלישת החבשים - נוצריים לחימן וחצי אי ערב
- ברדיפות האסלמיות בחצי אי ערב, בפרס, בוכרה, אפגניסטן, כורדיסטן, מצרים, לוב וצפון אפריקה המערבית.
- ברדיפות האפיפיוריות קטוליות בארצות איטליה וצרפת והמרחב ביניהם.
- באינקוויזיציה הקטולית הספרדית-פורטוגזית.
- במסעי הצלב באנגליה בגרמניה, צרפת, איטליה.
- במרד הקנ'ים בה'ת"ח-ת"ט במזרח אירופה.
- בגלות מוזע בחימן.
- באיזוס יהודי משהד בפרס המזרחית.
- בשואת אירופה הנאצית.
- בכריחה מיהדות עקב פיתויים ואיומים בכל הזמנים והגלויות תחת האסלם, הנצרות, הרפורמות החברתיות, הבולשביזם ועתה כתרבות הגהנתניה-השוינונית המערבית המשכיחה זהות תרבותנו היהודית מכנינו.

האם אין בחכנית "אחדות ישראל" הגרעין והתפקיד

של לימוד זהותנו ההסטורית והתרבותית המלכדת והמשמרת?



בפגישות המורים הועלו נושאים נוספים שלא יכולנו לפתחם בשנה הראשונה, אך אפשרי לעסוק בהם בשנה הבאה.

חגים: טו' באב מימי השופטים, ראש חדש והחודשים העבריים, ראש השנה ויום הכיפורים, סוכות, הושענה רבא ושמחת תורה.

חברה: הקהילה היהודית, המשפחה היהודית, קידושין ונישואים, ברית מילה ובר מצוה, בין אדם לחברו.

האדם: כנזר הכריאה הארצית, בין אדם למקום, שמחה ואכל, היים ומוח, הזכירה.

אמונה ותרבות: תפיסת היהדות לעומת תפיסות העולם העתיק והחדש. עם-לאום; לשון וכתב; שמות משפחה ושמות פרטיים. אמונה-דת - אורח חיים - תרבות ופולקלור. השפעות היהדות על תפיסות של תרבויות אחרות. פיתוח נושא "סמלים" ביהדות.

הסטוריה: פיתוח התפיסה של רצף בהסטוריה העברית - ישראלית - יהודית בעזרת היסטוריוגרף. פלוגתות ופילוגים, האיחוד תוך שוני.

המעוניין-ת בפרטים, או המעוניין להעיר יפנה ויתקבל ברצון.

מרכז פדגוגי - ת.ד. 363 חדרה - מיקוד - 38103

טל. 063 - 26469

בברכה,

..

הערות מספר לתכניתונו בעתיד

- א. כאשר מדברים על גלויות ועל מורשתם עוסקים בעיקר בדברים היצוניים כלבוש, מזון, מנגינה, ריקוד ופולקלור.
- בולטת העובדה, כי חסרה התיחסות להיסטוריה היהודית בגלויות. מתי הגיעו יהודים לשם ומדוע? מתי עזבו משם ומדוע?
- למילוי הלל זה מתכוון אנוכי להכין מפות נדידה והתישבות במתכונת אשר תאפשר לבתי-הספר ולמורים לרכוש אמהות (יח' אב) לצילום שקפים ודפי עבודה.
- ב. בולטת עובדה נוספת והיא, כי קיים אי-ידע לגבי המרחב המזרחי, הבלוי-פרסי וההסטוריה הישראלית והיהודית בתוך הכלליה שם.
- אנסה להתמודד עם עובדה זו בהסטוריוגרף ובמפות נדידה שיוכנו, כך שיהאפשר לצלם כשקפים ודפי עבודה.
- הרבה מקורות כתובים נאמנים קיימים היום. לצערנו עדין אינם מהווים "תכנית לימודים", הגם שהם מלוקטים ומרוכזים היטב בכחבי עת ובספרים.
- ג. כן ידוע מעט לציבור המחנכים על גדתי ישראל, האובדים מארץ אשור אשר לא יהודים המה, אך מקורם בעם ישראל, כגון: שבטים אפגניים, פקיסטניים וקשמירים ממזרח; אתיופים ובדוים מדרום ועוד. רצוי לדעתם.
- ד. מספרים דימוגרפיים יהודיים מאפשרים להכין, כי חורבן בית שני ומרד בר-כוכבא היו שואה במלא מובן המילה.
- כן תקופת הרדיפות המוסלמיות והנוצריות בתקופות ההתנצחות בין שתי דתות אלה ושליטיהם (600 - 1600 לספה"נ).
- יהודים נרדפו קשות והושמדו בארץ ישראל כחורבן הבית השני, במרד קירינאיקה ובמרד בר-כוכבא.
- בחצי אי ערב בפלישות חכשיות-נוצריות כמאה הששית הנוצרית בהשחלטות האסלם לאחר מכן במאה הששית הנוצרית.
- במרחב המזרחי היס-תיכוני ברדיפות נוצריות-כיוזנטיות במאות הראשונות לנצרות כולל א"י, טורקיה, מצרים, אתיופיה.
- במרחב הפרסי-בוכרי-אפגני-כורדי ברדיפות שמד מוסלמיות במאות רבות החל מן המאה ה-7 הנוצרית.
- במרחב הנוצרי-המערבי של היס התיכוני ברדיפות אפיפיוריות-קטוליות-רומיות ובשמד אינקוויזיציוני קטולי ספרדי, פורטוגזי.
- בארצות אשכנז הדרומיות והמערביות במסעי הצלב במשך יותר ממאתיים שנה באירופה המזרחית כמרד הקוזקים ב"ח-ה-ת"ש (1650)
- בפוגרומים מתמידים בכל ארצות הגלות.
- בשואת יהודי אירופה. "הנשר הרומי" החל ו"הנשר הגרמני" המשיך (ראה דף דימוגרפי קודם)
- כל הרודפים והמשמידים לא שאלו על ספרדיותו או אשכנזיותו, עירקיותו, או תימניותו של היהודי.
- מה לנו לחדש גלוחנו כקדם כאן בארצנו? האם דוקא בארצנו פולגים, מרוקאים, הונגרים, פרסים ורומנים וכו' נהיה?

5. לטיכום הנחיה בסיסית

איך אנו מכירים "בעדות" בישראל כי אם "בעדת ישראל".
הגלויות במזרח נכפו עלינו על ידי אשור ובבל.
הגלויות במערב נכפו עלינו על ידי רומי.
הנצרות באירופה והאסלם בצפון אפריקה ובמערב אסיה הפרידו בין קהילות ישראל
בגלל עוינותם של שליטי הדתות האלה זה את זה. איך לנו להוסיף ולטפח השפעה
זרה זו, כי אם להיפך, להתאחד סביב לגרעין המשותף של "תרבות ישראל", היא
הנקראת לדעתי "יהדות".
מכאן שאין אנו מכירים בעליונות של תרבויות חיצוניות לנו אך כן מכירים בהשפעות
חיוניות עלינו מכאן ומשם. השליליות עלינו לדחותם, לדעתי.
מושגים מאגיים, נוצריים ומוסלמיים מנוגדים לאמונה היהודית ולתרבות ישראל. קיומם
בתוכנו וטיפולם מאי-ידיעה הם סכנה לאחדותנו שיש להתגבר עליה ע"י לימוד וידע
עמוקים יותר ורחבים יותר.
זה נובע לנוהגים, מונחים ומושגים שנקלטו בגלויות השונות ואשר בחלקם מתומצתים
בדף "מונחים ומושגים" במצורף לאוסף, בראשיתו.
השפעות כאלה קיימות "כסילוף היהדות" בתוכנו הן בחוגים דתיים-חרדיים והן בחוגים
"חילוניים מובהקים".
חוגים אלה בטוחים שהם מייצגים חשיבה יהודית וטעותם היא לרועץ לאחדותנו. טעות
זו היא הגורמת העקרית לקיטוב מזיק. על כן שומה עלינו לבטל את "ההשפעות הזרות
המזיקות" משני הקצוות על ידי ידע תרבותנו האמיתית.
למטרה זו ניטינו לתרום חלקנו על ידי לימוד וביסוס הידע "בתרבות היהודית"
"ובהסטוריה היהודית בין העמים".

בשאיפות אחדות,

יוסף בן בריח

יוסף בן בריח